Doğan Kardeş

Şubat 1959 ★ 100 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

HOP HOP TAVŞAN

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

Sayı: 479 - Şubat 1959
Fiatı : 100 kuruş

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek Sokağı No. 27, Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 36 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ★ Abone şartları : Yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul.

☆

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Faydalı 2 Kitap

Doğan Kardeş Yayınevi bu ay faydalı iki kitap yayınlıyor : **«Eşyaların Hikâyesi»** ve **«Işığın Hikâyesi»**. Tabiat Bilgisi dersine yardımcı olan bu kitaplarda en zor ve sıkıcı konular, herkesin anlıyabileceği bir dille hikâye şeklinde gayet tatlı anlatılmaktadır.

«Eşyaların Hikâyesi» nde başlıca şu konular vardır :

İnsanlar ne zamandan beri yıkanıyorlar? Yıkanmada sabunun rolü nedir? Niçin su içiyoruz? İnsanlar ateş yakmasını ne zaman öğrendiler? İnsanı üç gömlek mi daha çok ısıtır, yoksa aynı kalınlıkta bir gömlek mi? Kürk mü insanı ısıtır, yoksa insan mı kürkü? Kibrit niçin yanar? Su niçin yanmaz? Su ateşi niçin söndürür? Kolalı çamaşır niçin serttir? Bira niçin köpüklenir? Niçin et yiyoruz? Süt niçin kesilir? Peynirdeki delikler neden olur? Eskiden insanlar neler yerdi? Çayın tarihi — Kahvenin tarihi — Demir niçin paslanır? Küp ve testiler suyu niçin soğuk tutar? Porselenin yapılışındaki esrar ve aynanın meraklı hikâyesi...

«Işığın hikâyesi» adlı kitapta da şu konular ele alınmıştır :

Odanın ortasında yakılan ateş — İlk lâmbalar — Kandiller — Mumun hikâyesi — Mum - Saat — Fenerler — Şamdanda havagazı fabrikası — İspermeçet mumları — Kolay açılan kapı — Ateşsiz lâmba — Edison ışığı — Dünyanın en büyük elektrik lâmbası — Işığı fethedenler — Dünyanın en güzel fenerciği — Her ışık aynı derecede faydalı değildir... Ve meş'aleden elektriğe kadar ışığın meraklı hikâyesi.

Bu çok güzel ve faydalı kitaplardan bilmediğiniz birçok şeyleri öğreneceksiniz. Renkli birer kapak içinde çıkacak olan bu eserlerden **«Eşyaların Hikâyesi»** 300, **«Işığın Hikâyesi»** 200 kuruştur.

★

ROMANLARIMIZ

Geçen ay çıkan «Yeşil Mühürlü Mektup» ve «Pembe Evin Kedisi» adlı heyecanlı çocuk romanlarını kardeşlerimiz pek beğendiler. Yakında bu seride «Marko Polo» adlı bir kitabımız daha çıkacak. Bunu da severek okuyacaksınız.

UĞULTULAR MAĞARASI

GÖKYÜZÜNÜN çok yüksekliklerinde, bulutlarla yıldızların arasında, güneşin ve ayın pek yakınlarında Uğultular Mağarası vardı. Burada Kuzey, Güney, Doğu, Batı rüzgârları, bir de pek genç olan acı Mart Rüzgârı yaşıyordu.

Mart Rüzgârı çok genç olmakla beraber estiği zaman Kuzey Rüzgârından daha da şiddetliydi. Çok da savruktu. Sokakta yürüyen insanları arkalarından itiyor, her önüne gelen şeyi yere savurup altüst ediyordu. Genç ve tecrübesiz olduğu için öbürlerinin ona aldırış ettikleri yoktu. Ama Mart Rüzgârının canı istediği zaman esmesine izin vermiyorlardı. Doğrusu bu genç rüzgârın pek gücüne gidiyordu. Yaşlı rüzgârlar onu gücendirdiklerini biliyor, yine de aldırış etmiyorlardı.

Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Şubat aylarının sonuna kadar genç rüzgâr Uğultular Mağarasında tek başına kapatılıyordu. Üstelik Mart gelip de dışarı çıkmağa hazırlanırken ona azar azar ve şiddetsiz esmesini tenbih ediyorlardı.

Yine yıllardan birinin Mart ayı başında yaşlı Kuzey Rüzgârı ona nasihat etmeğe başladı:

— Delikanlı, sana iki günlük izin veriyoruz. Bu arada sadece dağların tepelerinde, hızını azaltarak es. Fazla kaçırayım deme sakın!.

Mart Rüzgârının kafası iyice kızmıştı.

— Yavaşça mı? diye kükredi, o kadar yavaş eseceğim ki, cehennemin dibindekiler bile sesimi duyacaklar.

Soluyarak azametli adımlarla mağaradan çıktı ve yeryüzüne indi. Altında geniş Okyanus ufka doğru uzanıyor, dalgaların arasında büyük yolcu vapurları, kocaman balinalar kımıldanıyordu. Denizin dibinde ahtapotlar, istridyeler, yengeçler, çeşit çeşit balıklar dolaşıyordu.

Mart Rüzgârı derin derin nefes alarak ciğerlerini havayla doldurdu, avurtlarını şişirdi, var gücüyle:

— Vuuuuu, vuuuuu, diye esmeğe başladı.

O zamana kadar böylesine hızla hiç esmemişti. Dalgalar birden kabardılar, yükseldiler, bir canavarın ağzından fışkıran alevler gibi gökyüzüne doğru uzandılar. Hattâ Mart Rüzgârı yüzünde tuzlu deniz serpintileri hissetti. Okyanusta dolaşan balinalar, yunuslar, küçüklü büyüklü balıklar havaya fırlayıp şap diye suya düşüştüler; yengeçler, mürekkep balıkları korkudan tirtir titreşerek denizin dibinde yuvarlandılar.

Mart Rüzgârı, Okyanusun üzerinden aşarak bu defa da olanca hızıyla büyük bir şehre vardı. Derin derin nefes alarak soludu. Birden binalar zangır zangır sallanmağa, sokaklardaki halk evlerine doğru koşuşmağa başladılar. Rüzgâr geçip gittikten sonra başı açık olanlar tepelerinde birer şapka, şapkalılar ise başlarını çıplak buldular. Ağaçlar iki bükülüm eğilmişlerdi. Ağır başlı hanımlar bile sokaklarda rüzgârın şiddetinden taklalar atıyorlardı.

Mart Rüzgârı şehirden ayrılarak dağlara çıktı. Öfkeli öfkeli:

— Sizleri de yerle bir edeceğim, dedi.

Derin derin nefes aldı, avurtlarını şişirdi.

— Vuuuuu, vuuuuu...

Ama dağlara bir şeyler olmadı. Rüzgâr geriye giderek gücünü topladı ve son hızla esti. Hayret, dağlar yine oldukları yerde duruyorlardı!

Mart Rüzgârı üzüntülü üzüntülü dönerek Uğultular Mağarasına uçtu.

Rüzgârlar hep birlikte inliyerek konuşuyorlardı. Genç rüzgâr:

— Ah başıma gelenleri bir bilseniz, diye içeri girdi. Soluğum tükenmiş, bir tüyü bile yerinden kıpırdatamıyorum. Benim gibi rüzgâr dünya yüzünde var mı?

Kuzey Rüzgârı:

— Ne korkunç bir son. Hemen doktoru çağıralım, dedi.

Mart Rüzgârı doğru yatağına girdi, üzerinde yağmur damlacıkları ışıldayan yorganına sarıldı. Ertesi gün Doktor Bulut hastasına bakmağa geldi. Ağzını açtırdı, ateşini alıp:

— Vah vah, uzun bir zaman yataktan çıkamıyacaksın, dedi. Boğazının yumuşaması için her saat başında üç kaşık Fırtına Coşturan şurubundan içmelisin.

Mart Rüzgârı inledi. Hayatında o ilâçtan daha beter bir şey aklına gelemezdi. Ne kadar da acı, ne kadar da keskin şeydi. Daha çok, pek çok küçükken bir kere tatmış, bir daha da hastalanmağa tövbe etmişti. Ama ne çare, eğer ilâcı içmezse, bir daha rüzgârım diye ortaya çıkıp da esemezdi.

Bir ay sonra doktor yine geldi. Boğazına baktı.

— Hımmm, haydi bakayım, şöyle bir esiver, dedi.

Mart Rüzgârı ciğerlerini doldurdu, avurtlarını şişirdi, şöyle bir soludu. Solumasiyle birlikte gökkubbede pırıl pırıl bir yıldız öbür uca, boşluğa uçuverdi. O zaman yaşlı rüzgârlar yanına gelerek:

— Geçen ay yeryüzüne yaptıklarının cezasını çektin, dediler. Ama biz de senin epeyce canını sıkmıştık. Bundan böyle her ayın on dördünde ve bütün Mart boyunca rahat rahat esmek te serbestsin. Ama bir şartl . Uslu olacağına, azıtmıyacağına söz ver.

Mart Rüzgârı:

— Veriyorum, dedi.

İnanır mısınız? Bir daha da sözünden çıkmadı.

Ayhan BİRAND

BAŞ DÜŞMANIMIZ TEMBELLİK

BATILILAR, tembelliğin bütün kusurların anası olduğunu söylerler.

Tembellik, karnelerinizi «orta» larla, «zayıf» larla doldurup sizleri ağlatmakla, annelerinizi, babalarınızı üzmekle kalmaz. Asalak bir bitki gibi ruhunuza sokulur, sizinle beraber büyür, yaşar, her işinize burnunu sokar.

Kusurlarını anlayacak kadar akıllı küçük bir okuyucumuz bize gönderdiği mektupta,

«Tembellikten kurtulmak için ne yapayım? diye soruyor. Okuldan gelince ödevlerime çalışmamak için kendi kendime türlü bahaneler uyduruyorum. Benden yardım isteyen küçük kardeşime sorduğu problemi anlatmağa bile üşeniyorum... Çiçeği pek sevdiğim halde bahçenin sulanacağı saatlerde, yardıma çağırmasınlar diye bucak bucak kaçıyorum. Kötü olduğunu bildiğim halde dişimi sıkıp kendimi hiçbir işe canla başla veremiyorum. Bu huyumdan nasıl kurtulayım?»

Sevgili küçük okuyucum; sinsi düşmanını iradenle, hepimize hizmetleri olan iyi niyetle yeneceksin.

Tembelliğin ağır bastığı bir anda kendinizi uyuşukluktan kurtarmak için kitaplığınızdan La Fontaine'in masallarını veya sevdiğiniz başka bir şiir kitabını alın. İçinden bir parçayı seçip ezberleyin.

Tembelliğe karşı ilk baş kaldırmanız böyle olur. Unutmayın ki, tembellik, mücadeleden hoşlanmaz, yenilgiyi kabul eder, sizden daha yumuşak başlı kimselerin ruhlarına yerleşerek, kovuluncaya kadar orada kalır.

— Maşallah büyümüşsün. Başın Do notasına kadar geliyor.

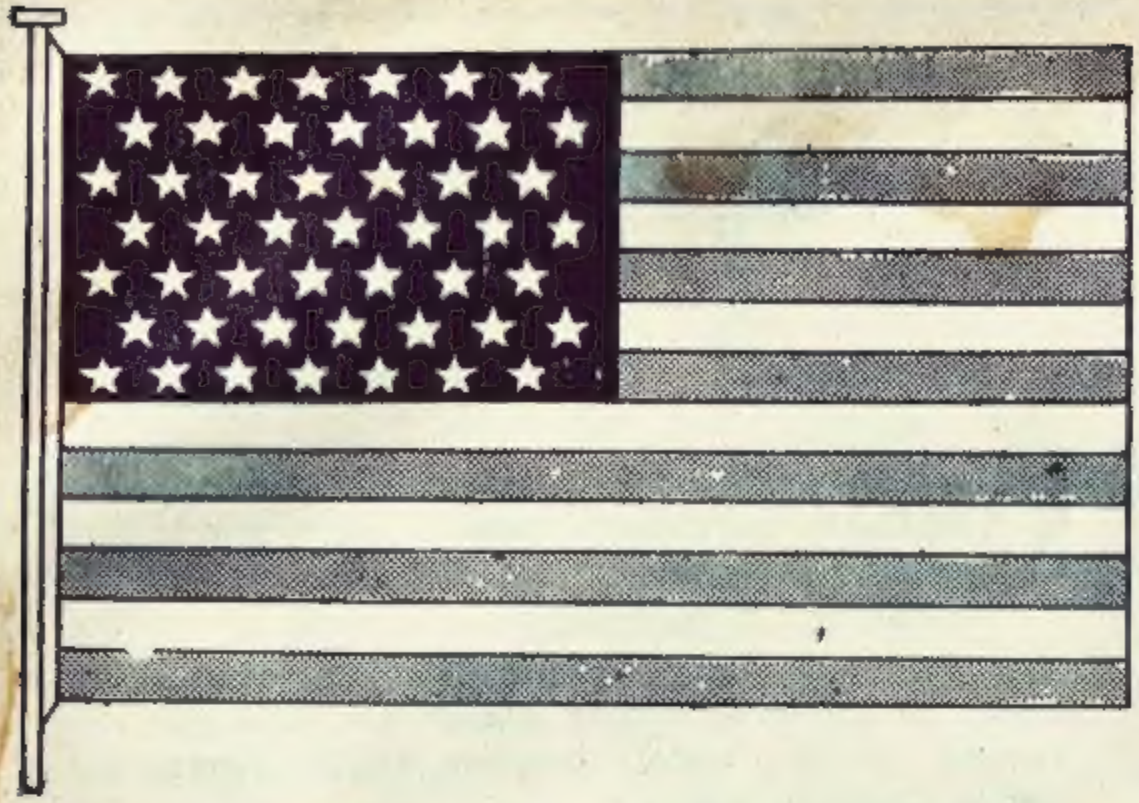

49 yıldızlı yeni Amerikan bayrağı.

Amerikan Bayrağının Yeni Yıldızı

Alaska

İSTANBUL, İzmir, İskenderun limanlarımızı Amerikan harp gemileri sık sık ziyaret eder. Amerikan ticaret gemileri de sularımızdan eksik olmaz. Çünkü Amerika Birleşik Devletleri Türkiyemizin en büyük müttefikidir. Bu yüzden sahil şehirlerimizin çoğunda halkımız Amerikan bayrağını tanır: gönder tarafının üst köşesinde lâcivert zemin üzerine 48 beyaz yıldız bulunan al beyaz çubuklu bayrak. İşte bu yıldızlara geçen ay bir tane daha ilâve edildiği için şimdi Amerikan bayrağında 49 yıldız vardır. Eskisinde sekizerden altı sıra dizilmiş olan yıldızlar, şimdi yedişerden yedi sıra olarak diziliyor. Bu değişikliğin sebebi şudur: Amerika kıtasının kuzey - batısını kaplayan Alaska arazisi geçen aylarda ahalisinin büyük çoğunlukla verdiği karar üzerine bir «devlet» olarak Amerika Birleşik Devletleri Birliğine katıldı. Birlik te bunu kabul edip tanıdı. İşte geçen ay bayrağa ilâve edilen yıldız Alaska'yı temsil etmektedir. Bunun mânasını iyice anlamak için Amerikan bayrağının şekil olarak neyi temsil ettiğini bilmek lâzımdır. Bu gerçekten merak edilmeğe değer. Bugünkü büyük Amerikan Devleti XVII. asırda, türlü sebeplerle, İngiltereden Amerika'ya göçen halkın kurdukları 13 ayrı koloniden ibaretti. Koloniler İngiltere Kıralına ve İngiliz Hükûmetine bağlı idiler. XVIII. asrın ikinci yarısı sonlarına doğru koloniler halkı, İngiliz idaresinin ağır vergilerine karşı hep birlikte isyan ettiler; George Washington'un kumandası altında savaşarak Kıralın ordularını yenip Amerikan topraklarından çıkardılar. Böylece 13 kolonide İngiliz idaresine son verdiler ve bunlar birleşip Amerika Birleşik Devletleri adı altında tamamiyle bağımsız bir Cumhuriyet Birliği kurdular.

George Washington, halk tarafından seçilerek Birlik Devletinin Başkanı oldu. Amerikan bayrağındaki yedisi al, altısı beyaz renkli çubuklar, Birliğin kurucuları olan ve ülkeyi tam bağımsızlığa kavuşturan bu ilk 13 devleti temsil eder. XIX. asırda ülke batıya ve güneye doğru genişledikçe yeni yeni «devletler» kuruldu, bunlar da büyük Birliğe katıldı. Böylece ülke bir taraftan

Alaskada en önemli yollar hava yolları ve en işe yarar ulaştırma vasıtası da uçaktır.

Alaska'da faal volkanlar da vardır. İşte onlardan biri.

Pasifik sularına, öbür taraftan da Meksika Körfezine kadar genişledi. XX. asırda Birleşik Devletlerin sayısı 48 oldu. Bayrağın üst köşesindeki lâcivert zeminde ilkin yalnız 13 beyaz yıldız varken, Birliğe giren her yeni devlet için bir yıldız ilâve edile edile yıldızların sayısı 48 olmuştu. Şimdi Alaska ile 49 oldu.

ALASKA

Alaska, Amerika kıtasının kuzey-batısında büyük bir yarımadadır. Yüz genişliği bir buçuk milyon Km² dir. Birleşik Amerika'ya bitişik değildir. Arada Kanada toprakları vardır. Alaska 1867 de Rusya'dan satın alınmıştır. O zamana kadar Rus idaresi altında idi. Türkiyemizin iki mislinden büyük olan bu koca ülkenin nüfusu 150.000 kadardır. İdare merkezi Juneau, 6000 nüfuslu bir kasabadır. En büyük şehri Anchorage'in nüfusu 11000 dir. Nüfusun önemli bir kısmını Eskimo ve Aleut kabileleri teşkil eder. Memleketin bu kadar tenha olmasının sebebi iklimdir. Alaska topraklarının hemen yarısı kutup bölgesi içindedir. İklim sert, soğuk son derece şiddetlidir. Bir kısmı da dağlıktır. (Kuzey Amerika'nın en yüksek tepesi buradadır). Fakat Alaska ormanları, altın, gümüş, bakır, kömür ve başka madenleri, kürklü hayvanları, fokları ve denizlerinin bol balığı ile tabiatça zengin bir memlekettir. Artık Alaska'nın da öteki 48 «Birleşmiş Devlet» gibi meclisleri ve devlet teşkilâtı olacak ve ülkenin iç işleri halk tarafından seçilmiş meclislerle idare edilecektir.

A. B.

★

ÇAY AĞACI

Çay, kamelya cinsinden yaprakları dökülmeyen küçük bir ağacın yapraklarıdır. Çay ağaçlarının menşei Hindistan'da, Assam memleketidir. Oralarda yabanî çay ağaçlarına rastlanır ve bunların yüksekliği 8 - 10 metreyi bulur. Fakat çay tarımında ağaçların bir metreden fazla büyümemesine dikkat edilir. Çay içmek âdeti Çin'de, Milâttan 800 yıl evvel başlamıştır.

★

Doğan Kardeş'i seviyorsan ona abone ol!

Yapı ve Kredi Bankasının bütün şubelerinde Doğan Kardeş'e yıllık 12 yerine 6 liraya abone yazılabilirsiniz!

Alaska yerlileri el işlerinde ustadırlar. Sazlardan yaptıkları örme işler gerçekten birer sanat eseridir.

Okul Kaçağı

BİR pazartesi sabahıydı. Perdelerin arasından süzülen güneş Tuncay'ın odasını ısıtıyordu. Saat 8 olmuş, okul zamanı gelmişti. Ama o artık okula gitmemeğe karar verdiği için yerinden kıpırdamıyordu.

Biraz sonra annesi kapıyı açarak içeri girdi. Yataktan hâlâ kalkmadığını görünce hayret etti.

— Haydi çabuk ol, geç kalacaksın.

Tuncay yüzünü astı:

— Okula gitmiyeceğim ki...

— Aman, hasta mısın? Doktor çağırayım mı?

— Hayır öyle bir şey yok. Okulu artık hiç, ama hiç sevmiyorum.

Annesi bir zaman sessizce oğluna baktı. Sonra, «Hımm» diyerek dışarı çıktı.

Tuncay doğrusu hayal kırıklığına uğramıştı. Annesinin üzülmesini, okula gitmesi için ona yalvarmasını bekliyordu. Oysa ki, o aldırış etmeden kapıyı çekip dışarı çıkmıştı.

Bir zaman sonra yatmaktan usandı. Dışardan okula giden arkadaşlarının neşeli sesleri duyuluyordu. Kalkıp pencereye gitti. Arkadaşı Gökhan ona bakıyordu.

— Günaydın Tuncay, çabuk ol okula geç kalacaksın, diye seslendi.

— Ben artık okula gitmiyeceğim.

— Aaa, niçin? Çok yazık, halbuki biz öğle teneffüsünde zıpzıp oynamağa karar vermiştik.

Gökhan ıslık çalarak uzaklaştı. Derken camın önünden amcasının oğluyla kızı geçtiler.

— Haydi Tuncay, acele et, geç kalacaksın, diye seslendiler.

— Ben artık okula gitmiyeceğim.

— Aaaa, o nasıl söz? Hem annem hepimiz için kurabiye hazırlamıştı. Senin de payın var. Yazık doğrusu.

Onlar da sıçrıyarak, oynayarak uzaklaştılar.

Zaman ilerledikçe sokak sessizleşti. Tuncay giyinip aşağıya indi. Masanın üstünde kahvaltısı duruyordu. Her sabah babası, annesi, küçük kardeşiyle birlikte yaptıkları kahvaltı çok zevkli olurdu. Fakat bugün odada hiç kimse yoktu. Babası işine, küçük kardeşi de yuvaya gitmişti. Mutfaktan annesinin tabakları, çanakları yerlerine yerleştirişi duyuluyordu.

Sofraya oturup kahvaltıya başladı. Fakat kızarmış ekmeği, sütü buz gibi soğumuştu. Tek başına kahvaltı etmenin hiç tadı yoktu. Kalktı, mutfağa geçti. Annesi başını çevirmeye bile lüzum görmeden işine devam ediyordu.

— Anne, kahvaltım buz gibi soğumuş.

— Yaa öyle mi? Yarım saat önce sıcaktı.

Tuncay annesinin ekmeğini, sütünü yeniden ısıtıp hazırlamasını bekliyordu ama, karşısındaki sanki bir yabancıydı. Bir şey söylemeğe cesaret edemeden dışarı çıktı. Bahçe güneş içindeydi.

— Oh, okula gitmediğime ne iyi ettim.

Yeni bisikletini çıkarıp yolda aşağı yukarı gezinmeğe başladı. Her zaman arkadaşlarıyla nöbetleşe binerler, sıra beklemek çok heyecanlı olurdu. Yalnız başına canı sıkıldı. O sırada uzaktan postacı göründü. Tuncay'ı görünce:

— Neyin var, okula niçin gitmedin? diye sordu.

— Artık okula gitmiyeceğim.

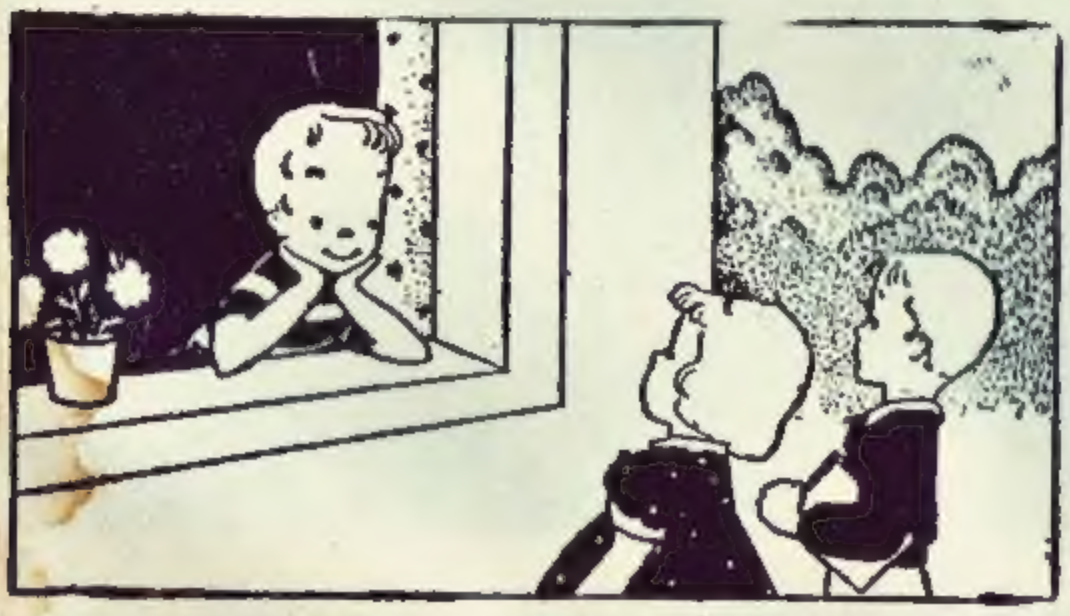

— Ooo, çok yazık, demek ki, büyüdüğün zaman bilgisiz, cahil bir adam olacaksın. Yoksa çöpçü mü olmak istiyorsun?

Postacı uzaklaştıktan sonra Tuncay biraz daha gezindi. Çok canı sıkılmıştı. Bisikletten inip merdivenin alt basamaklarına oturdu. Yapacak hiçbir işi yoktu. Dört gözle arkadaşlarının okuldan dönmelerini bekliyordu. İçeriye girdi. Oturma odasındaki saat 10'u gösteriyordu. Acaba bozulmuş muydu?

— Gidip bir anneme sorayım, dedi. Anneciğim saat durmuş.

— Nasıl olur, daha sabahleyin kurmuştum.

— Saat 10, ben 12 olduğunu zannediyorum.

— 10 mu dedin? Zaman ne kadar çabuk geçiyor. Daha hiçbir iş yapamadım.

Tuncay bir zaman annesini seyretti. Sonra arka bahçeye çıktı. Komşu hanım yıkadığı çamaşırları ipe asıyordu.

— Günaydın teyze, nasılsınız?

Komşu hanımın ağzında mandal olduğu için sadece «ımmm» diyebildi. İşini tamamlayınca:

— Bugün niçin evdesin? diye sordu.

— Artık okula gitmekten vazgeçtim.

— Vah vah, pek yazık. Annenin, babanın başına gelenler.

Böyle diyerek çamaşır sepetini kucakladığı gibi içeri girdi. Yan taraftaki bahçede arkadaşı İlhan'ın dedesi toprağı çapalıyordu. Bu sefer de o tarafa doğru ilerledi.

— Günaydın dedeciğim, yardım edeyim mi?

— Hayır çocuğum, bahçede bir tek zararlı ot kalmadı. Güneş yükselmeden işimi bitirmek için sabahın alaca karanlığında kalktım. Bugün okul tatil mi, neden evdesin?

Tuncay artık kendisine bile yabancı gelen sesiyle:

— Artık okula gitmiyeceğim, dedi

— Oooo bu da nereden çıktı? Ömrünün sonuna kadar hayal peşinde mi koşmağa karar verdin? Bu dünyada tembellere yer yok. Bir an önce aklını başına topla.

Aletlerini toplayıp oradan uzaklaştı. Tuncay yine yalnız kalmıştı. Merdivenin basamaklarına oturdu, başını küçücük ellerinin arasına alıp düşünmeğe başladı. Büyüdüğü zaman ne çöpçü olmağı, ne de hayal peşinde koşmağı istiyordu. Babası gibi her sabah işine giden akıllı, herkesin sevip saydığı bir insan olacaktı. Bir müddet sonra okuldan dönen arkadaşlarının neşeli seslerini duydu. Mehmet:

— Hey Tuncay, bugün okula gelmediğine yazık ettin. Öğretmenimiz bütün sınıfı parka götürdü. Kışın limonlukta yaz çiçeklerinin nasıl yetiştirildiklerini gösterdi. Bahçıvan, bahçemize dikelim diye hepimize tohum hediye etti.

— Ya Olcay'ın annesinin yaptığı kurabiyelerin tadını bir bilsen, çok eğlendik. Sen artık hiç okula gelmiyecek misin?

Tuncay yerinden fırladı:

— Niçin gelmeyecekmişim. Bir gün bile kaçırmadan okuluma devam edeceğim.

Koşarak içeriye girdi. Babası işinden, küçük kardeşi yuvadan öğle yemeğini yemek için dönmüşlerdi. Sabahleyin soğuk ve neşesiz olan yemek odası gözüne sıcacık ve şen göründü.

— Çabuk olmalıyım, diye seslendi. Yoksa okula geç kalacağım.

A. R. B.

Güzel Sözler

★ **Başkasının hatalarını kirli bir parmakla göstermememeli.**

★ **İşin sözüne, sözün de düşüncene uysun.**

★ **Felâketleri unutmak iyidir, fakat sakın onların verdiği dersi unutayım deme!**

★ **Kıskanç, başkalarının şişmanlığından zayıflar.**

★ **İyi şeyler okumak da insanı güzelleştirir.**

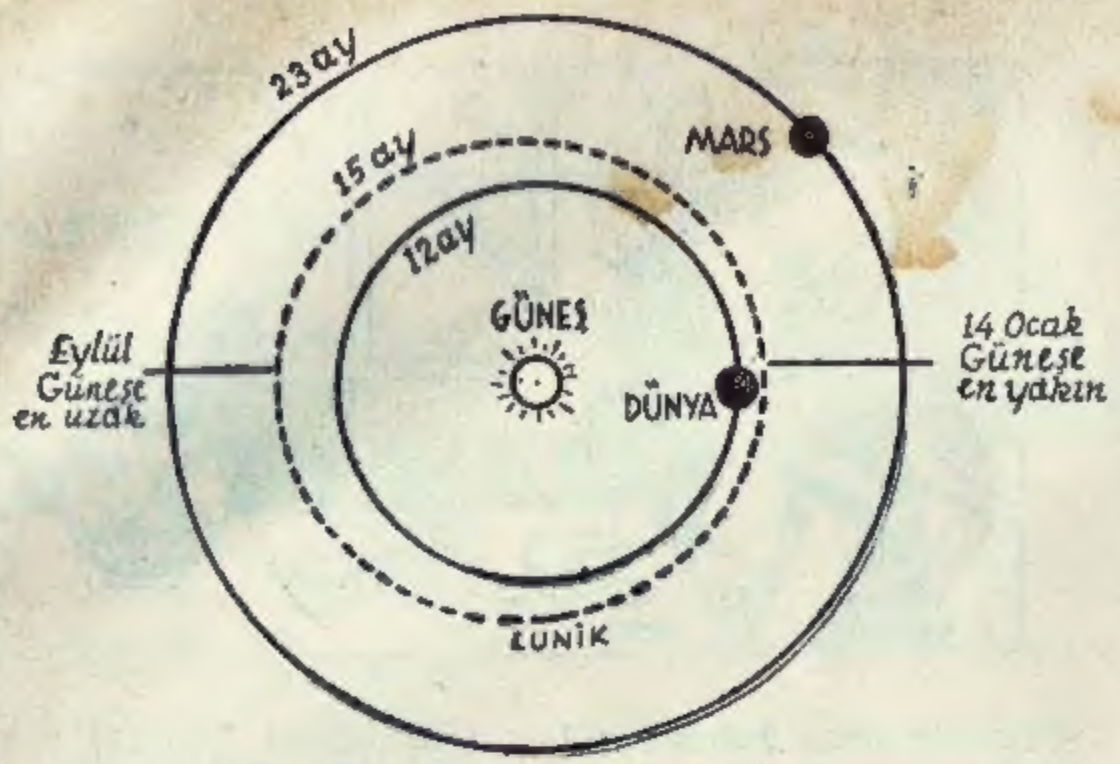

Feza Yarışı Devam Ediyor!

Aya peyk göndermek

Amerikalılarla Ruslar arasında, geçen yıl başlayan feza yarışı, anlaşılıyor ki, bu yıl da devam edecek. Geçen yıl her iki tarafın gök kubbesine fırlattığı peyklerin ikisi hâlâ dünyamızın etrafında dönüyor, ötekiler birkaç hafta döndükten sonra Okyanuslara düşüp kayboldu. Dünyaya, insan yapısı peykler verdikten sonra şimdi de Aya peyk göndermek yarışı başladı. Dünyadan bir peyk fırlatılacak, peyk Aya yaklaşacak, onun çekim alanına girerek etrafında dönüp duracak. Yani nasıl ay dünyanın etrafında dönüyorsa insan yapısı olan peyk de ayın etrafında dönecek.

Amerikan denemesi

Geçen Kasım ayı içinde Amerikalılar eskilerinden daha büyük ve daha hızlı bir peyki Aya doğru fırlattılar. Yapılan hesaplara göre, peyk üç günde Aya yaklaşıp onun etrafında dönecekti. Ama yolun üçte birini biraz aştıktan sonra roket birden yön değiştirdi ve geriye, dünyaya dönüp denize düştü. Çünkü hızı yer çekiminden kurtulmasına yetecek kadar yüksek değildi.

Bu yılın ilk günü, aynı maksatla Ruslar bir peyk fırlattılar. Asıl peyk kısmı bir buçuk ton (1,500 kilo) ağırlığında olan bu peyk ötekilerden daha çok hızlı idi. Fakat bu da Aya yaklaştığı halde onun çekimine uymadan yoluna devam etti ve hafta sonunda dünyadan 500,000 Km. uzağa giderek kendini güneşe kaptırdı ve onun peyki oldu.

Ne bekleniyordu, ne oldu?

Lunik (Aycık) adı verilen bu peyk şimdi insan yapısı minicik bir plânet olarak güneş etrafında dolanma yoluna girmiştir. Bizim, «Evdeki hesap çarşıya uymaz» diye bir halk sözü vardır. Bu da onun gibi bir şey: Bu sefer de hız fazla gelmişti. Neticede kazanan Lunik oldu: Küçücük Aya peyk olacağına koca güneşe plânet oldu.

Feza yarışlarında hız

Bu yarışlarda «hız» dan ne anlamak gerektiğini açıklamak için küçük bir misal verelim: Yerden fırlatılan bir cismin yer çekiminden kurtulup fezada serbestçe ilerliyebilmesi için yerden saniyede 11.200 metre (11 km. 200 m.) hızla atılmış olması lâzımdır. Bu hızla, meselâ İstanbul'dan atılan bir roket 44 saniyede Ankara'ya varır.

Bursa'ya giden yolcu

Bu kadar hızlı bir uçak yapılabilse bununla, meselâ, Bursa'ya gitmek isteyen bir adamın uçak hareket ederken hostese: «Bursa'da ineceğim, yolculuk ne kadar sürer?» sorusuna alacağı cevap: «İşte geldik bile!...» olur. Çünkü bu hızla İstanbul'dan Bursa'ya 12 saniyede ulaşılır.

Önümüzdeki aylar değilse bile yakın yıllarda insan ayağının Ay sathına basmasının ilerlemelerin gittikçe artan hızı ve âletlerin günden güne kazandığı mükemmellik

— Sonu 49. sayfada —

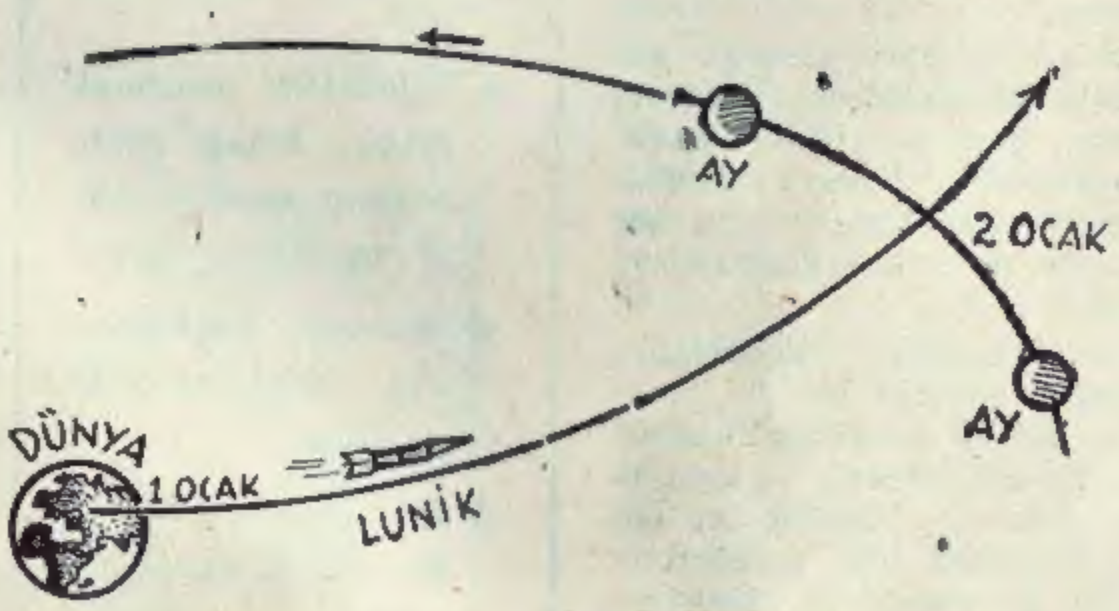

LUNİK aya yaklaştı ama, onun çekimine tutulmadı; yolunda devam ederek güneş çekimine kapıldı.

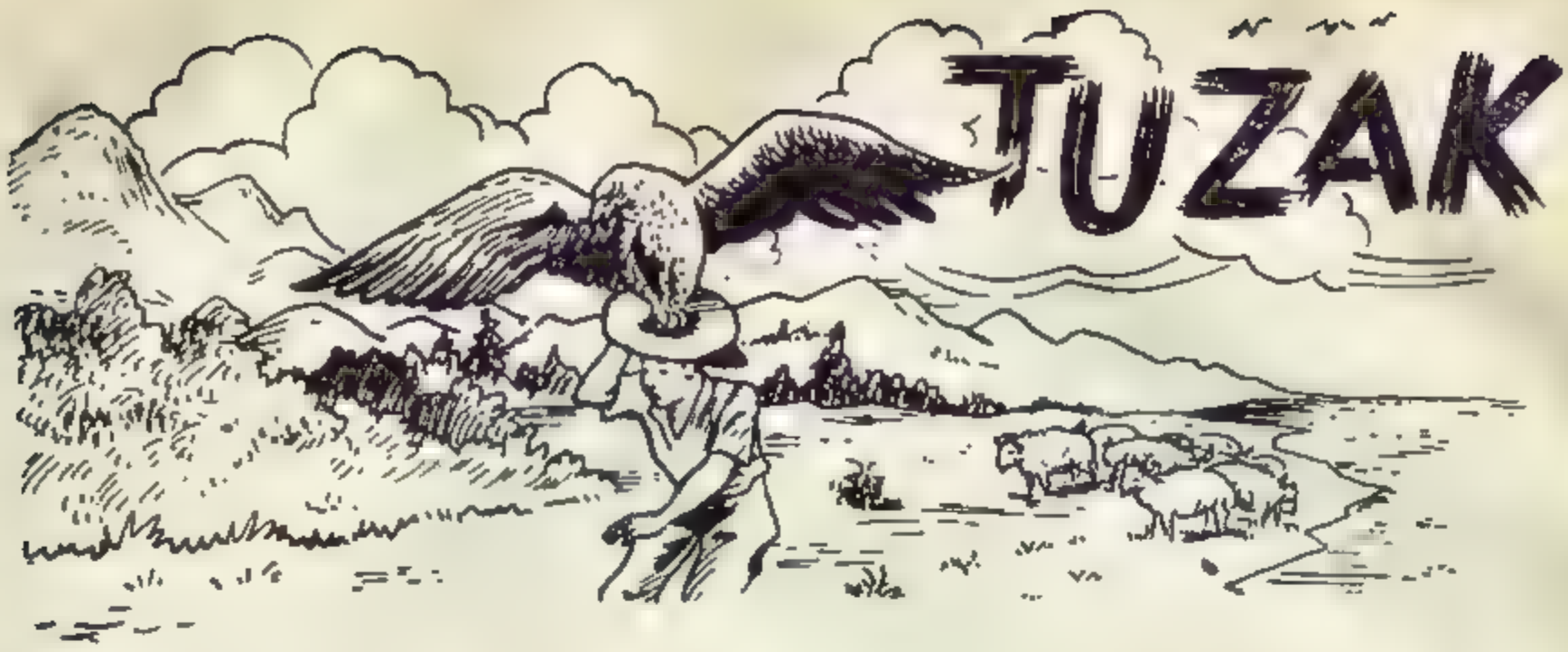

TUZAK

BİR gün Sardunya adasında genç bir kartal, sarp bir dağın tepesine yerleşti.

Kartal, ilk zamanlar pek keyifli yaşıyordu. Küçük çobanların otlattığı sürülerden her gün istediği kadar kuzu ve koyun çekebiliyordu. Bunun üzerine köylülerin kimi ufak koyunlarını kesti, kimi evlerinin önünde otlatmağa başladı. Tulum gibi şişmiş, ağır, besili koyunları kaldırmağa genç kartalın gücü yetmediği için sığırtmaçlara sataşmağa başladı.

Bir gün, Damu adındaki küçük bir çobanın tepesine indi ama, kartalın pençelerinde sadece çobanın kasketi kaldı... Başka bir gün Piçiri'yi ceketinin yakasından tuttu. Piçiri, çevik bir hareketle ceketini üstünden silkti, kaçtı. Zelo'yu kemerinden yakalayınca, kemer, tıpkı bir yün yumağı gibi çözülüverdi. Zelo da yere düştü. Kartalın pençesinde yalnız kırmızı bir yün kuşak kaldı.

Zelo düşerken, cebinden bir gün önce babasının yaş günü hediyesi olarak verdiği bir gümüş lira da bir yana yuvarlanmıştı. Kartal onu alıp gitti.

Bütün bu başarısızlıklar genç kartalı epey düşündürdü. Nihayet son bir kere daha ava çıkmağa karar verdi. Bu avı da eline geçiremezse, buralardan uzaklaşıp başka yerde yuva kuracaktı.

Gözüne kestirdiği av, sığırtmaçların en küçüğü, en cılızı Sirigu idi. Çocuğu, koyunları evlere dağıtarak kulübesine dönerken yakalıyacaktı. Çünkü o sırada Sirigu'nun yanında ne köpeği, ne de sopası bulunurdu.

Ama kartalın düşündüğü gibi çıkmadı. Sirigu eve dönerken başına kocaman yuvarlak bir ekmek koymuştu. Bu onu koruyacaktı. Ama kartal çocuğa saldırmaktan vazgeçti, onu kurnazlıkla avlamağa karar verdi. Usulcacık ekmeğin üstüne kondu, çocuk bunun farkına vararak:

— Kimdir o tepeme çıkan? diye sordu.

Kartal, sesini incelterek:

— Sığırcığım. Yoruldum yavrum; izin verirsen, azıcık dinleneyim, dedi.

Sirigu ses çıkarmadı. Kartal konuşmağa devam etti:

— Neden böyle sert ekmek aldın oğlum? İhtiyar ninen bunu nasıl yiyecek?

— Fakiriz. Bayat ekmek tazesinden daha ucuz.

Kartal sesini büsbütün tatlılaştırdı:

— Sirigu'cuğum! Sana yarın bir gümüş lira getireyim. Zavallı nineciğine taze ekmek al.

Sirigu, kartalın ona bir tuzak kurmak istediğini anladı ama, sezdirmedi.

— Peki gelirim, dedi.

Ertesi akşam kartal, Zelonun cebinden düşürdüğü lirayı Sirigu'nun geçtiği yolun üzerine bıraktı. Çocuk bunu sevinerek aldı, hemen ekmekçiye gitti. Taptaze, sıcacık bir ekmek aldı, kalan parayı da cebine attı. Yukardan onu takib eden kartal, Sirigu tenha bir yola çıkınca, hemen indi. Ekmeğin üstüne konarak, ortasından gagalamağa başladı. Sirigu da ekmeğin altından elini sokarak parmağıyla bir delik oymağa çalıştı. Sonunda kartalın gagaladığı yeri buldu, elini sokarak vahşi kuşu ayağından yakaladı.

Kartal debelendikçe öbür ayağı da sıcak hamura battı. Sirigu hem kuşu tutuyor, hem de avazı çıktığı kadar bağırıyordu.

Yetişen köylüler kartalı vurdular, Sirigu'ya da aralarında topladıkları parayı mükâfat olarak verdiler. Sirigu bu parayla kendine bir akordeon aldı, Sardunya adasını baştan başa gezerek Kartal için bestelediği şarkıyı söyledi. Bu şarkı o kadar beğenildi ki, Sirigu bir gün memleketinin sevilen bir şarkıcısı oldu. Kazandığı parayla ihtiyar ninesine güzel bir ev yaptırdı.

O zamandan beri Sardunya ekmekçileri ortası boş, halka şeklinde ekmekler yapmağa başladılar.

Nihal Yalaza TALUY

Fener Bekçisi

WALT DİSNEY'den BİR HİKÂYE

BİR deniz fenerinin bekçisi olan Pelikan, uykusunda geziniyordu. Bu onun için çok tehlikeliydi. Su Çulluğu, arkadaşının bu halini bildiği için daima başında bekliyor, uykusuz kalıyordu. Bir keresinde Pelikanı fenerin altındaki kayalarda, bir defa da döne döne fenere ulaşan merdiven basamaklarında bulmuştu. Ama o en fazla fenerin etrafındaki sahanlıkta dönüp dururdu. Karşı sahilden ellerinde dürbünleriyle fenere bakanlar, onun nöbet tuttuğunu sanırlardı. Ama hiç te öyle değildi...

Fenerin bulunduğu sivri kayalığın biraz ötesinde mağaralar vardı. Buralar kaçakçıların yuvasıydı. İri yarı, suratsız adamlar suların gel-gidine uyarak kaçak malları bu mağaralara yığıyorlar, böylelikle polisin gözünden uzak yaşıyorlardı. Çalışmaktan hiç hoşlanmıyan bu adamlara bir gün reisleri şöyle dedi:

— Kaçakçılık kârlı iş ama, eşyaları uzaklardan taşımak olmasa. Benim bir fikrim var.

— Bizi yoracak bir şey olmasın da...

Reisin sert yüzünde kötü bir gülümseme belirdi.

— Şu fener olmasa, gemiler geceleri yollarını göremeyip kayalara biner, parçalanırlar. Sular çekilince hemen çıkıp denize dökülen malları kolayca toplarız.

— Peki ama içindekiler ne olacak, boğulmazlar mı?

— Yüzmek bilmiyorlarsa kabahat bizim değil ya!

Kaçakçılardan biri:

— Plânında yanlış bir nokta var, diye itiraz etti. Fener o kadar sağlam ki, imkânı yok ne yapsak yerinden oynatamayız. Bekçisi de hiç içinden ayrılmıyor.

— Daha iyi ya, hangi sebeple olursa olsun fenerin bir gece yanmayışı Pelikan'ın kabahati olur. Meselâ bir gün lâmbaya gazı koymağı unutmuş olabilir değil mi? Çayına onu saatlerce uyutacak bir ilâç koyduğumuzu farzedin!

Kötü adamlar başbaşa verip tuzaklarını hazırladılar.

Ertesi gün öğleden sonra Pelikan, fenerin lâmbasını parlatıyor, Su Çulluğu uzun oltasıyla balık avlıyordu. Derken, Çulluk uzaktan fenere doğru bir sandalın geldiğini gördü. Pelikana:

— Misafir geliyor, diye seslendi.

— Oh, oh, çok iyi. İkimizin fenerde yalnızlıktan sıkıldığını düşünen birileridir muhakkak. Çaydanlığı ateşe koyayım. Aksi gibi şekerimiz bitti. Haydi dostum kasabaya uçup bir kilo şeker alıver. Onlar gelmeden geri dönersin.

Su Çulluğu arkadaşının isteğine uyarak kasabaya uçtu, ama aksilik bu ya dükkâncı dışarıya çıkmıştı. Uzun zaman beklemesi lâzım geldi. Bu arada kaçakçılar fenere vardılar. Pelikan misafirlerini merdivenin en alt basamağında karşıladı. Sandalın akıntı yüzünden sürüklenmemesi için nereye bağlayacaklarını gösterdi.

Pelikan, onlara feneri baştan başa gezdirdi. En alt katta balık ağlarını, istakoz sepetlerini, kayığını ve yiye-

ceklerini depo ettiği yuvarlak kiler odası vardı. Onun üstündeki katta oturma odası, daha üstünde yatak odası ve en tepede tam deniz fenerinin altında mutfak ve yemek odası vardı. Raflarda bakır tencereler, kulplarından çengellerle takılmış kâseler, ışıl ışıl parlıyor, ocakta çay suyu fokur fokur kaynıyordu. Pelikan'ın neşeden gözleri parlıyordu.

— Tam zamanında geldiniz, ben de çayı demliyordum. Ama aksiliğe bakın, şekerimiz bitmiş. Arkadaşımı kasabaya yolladım, birazdan döner.

— Hiç zahmet etmeseydiniz. Biz size hediyelik şeker getirmiştik.

Pelikan hemen bardaklara çay doldurdu, misafirlerine ikram etti. İçine uyku ilâcı atılmış şekerden de iki kaşık dolusu kendi bardağına koydu. Reis:

— Burası çok rahat bir yer. Her halde epeyce istif edilmiş erzakınız var, dedi.

— Tabii, kilerde altı aylık yiyecek var. Fırtınalı havaları gözönüne alarak ne olur ne olmaz diye hazırlıklı bulunuyoruz. Birer bardak çay daha içer misiniz? Su Çulluğu geri döndüğünde sizleri göremezse üzülür.

Pelikan'ın bütün ısrarlarına rağmen kaçakçılar daha fazla bekleyemiyeceklerini söyleyip ayrıldılar. Su çulluğu şekerle geri dönerken onların karşı sahile yanaştıklarını gördü. Kendi kendine:

— Bu adamları hiç gözüm tutmadı, diye mırıldandı.

Doğrusu Çulluk düşüncesinde haklıydı. Çünkü o sırada reis adamlarına:

— Kayıkları, balık ağlarını, çuvallar dolusu erzakı gördünüz. Bu gece hep birlikte feneri basıp onları ele geçireceğiz. Şekere kattığımız uyku ilâcı Pelikan'ın işini görür. Su Çulluğuna gelince onu hesaba katan kim?

Çulluk fenere vardığında Pelikan'ı kocaman gagasını açıp üstüste esner buldu. Zavallının gözlerinden uyku akıyordu.

— Misafirler beni yordular. Biraz uyuyacağım. Yarım saat sonra uyandır. Lâmbanın içinde birkaç saatlik gaz kaldı. Yeniden doldurmalıyım, dedi.

Çulluğun daha ağzını açmasına vakit kalmadan gözleri kapandı. Derin bir uykuya daldı.

Yarım saat sonra Çulluk onu uyandırmak istedi. Sarstı, dürttü, burnunu gıdıkladı, üzerine bir şişe su döktü ama, nafile. Pelikan yüzünde tatlı bir gülüşle derin derin uyuyordu. Hava kararmaya başlamıştı. Çulluğu bir telâştır aldı. Feneri yaktı ama, bir türlü gazın bulunduğu dolabın anahtarını bulamıyordu. Bacaklarının dermanı kesilinceye kadar aşağı yukarı koştu. Köşe bucağı aradı. Yok, yok, yok. Sanki yer yarılmış da anahtar içine düşmüştü. Öte yandan Pelikan'ın huyu yine depreşmiş, uykusunda fenerin kenarındaki sahanlıkta fır fır dolanıyordu. Çulluk:

— Bir günde kasabaya iki yolculuk çekilmez ama, ne

ÜÇ ÇOCUK

Üç çocuk bir duvara yaslanmış konuşuyorlardı. İçlerinden biri:

— Eğer bir gün zengin olursam, bütün dünyayı dolaşacağım, dedi. Güzel masallarda ve şiirlerde okuduğum o güzel memleketleri gidip göreceğim.

Diğeri ise:

— Eğer ben zengin olursam, hiç çalışmam. Bütün gün evde yan gelip yatar, hazır paramı yerim, dedi.

Üçüncü çocuk ta şöyle konuştu:

— Ben eğer zengin olursam, paramı yurdumuzun kalkınması için harcıyacağım. Okullar, hastahaneler açacağım, gerilikle savaşacağım. Memleketimizin ilerlemesi için ne lâzımsa yapacağım.

Bu sırada oradan yaşlı bir adam geçiyordu. Çocukların bu konuşmalarını duyarak yanlarına geldi ve ilk defa konuşan çocuğa bakarak:

— Dünyayı dolaşmak, yeni yeni insanlar, memleketler görmek elbette iyidir. Yalnız bu seyahatten faydalanmak, yurda bilgili, görgülü bir insan olarak dönmek lâzım, dedi.

Sonra öteki çocuğa dönerek ilâve etti:

— Sen ise, bütün gün evde yatıp işini başkalarına gördürürken, onlardan daha çok yorulacak, daha çabuk yıpranıp ihtiyarlıyacaksın. Çünkü sen tembellikle arkadaş olmak istiyorsun. Tembellik ise bütün hastalıkların kardeşidir.

Üçüncü çocuğa ise bir şey söylemedi. Eğilerek onu alnından öptü.

yapayım, iş başa düştü, diyerek karanlığa doğru uçtu.

Bu sırada kaçakçılar küreklerini usul usul çekerek fenere yaklaşıyorlardı. Reisleri:

— Bu iş ekmeğe tereyağı sürmekten daha da kolay olacak, dedi. Merdivendeki demire sandalı bağlarız, feneri söndürüp kazaya uğrayacak gemileri bekleriz. Ondan sonra pırrr...

Kaçakçılar gülüşerek yaklaşırlarken içlerinden biri:

— Durun, karşıya bakın, diye bağırdı.

Fenerin parlak ışığında Pelikan'ın sahanlıkta dönerek nöbet tuttuğunu gördüler. Şaşırıp kaldılar. Kaçakçılardan biri:

— Bence uykusunu dağıtmak için açık havada, rüzgârda dolaşıyor, dedi. Nerede ise kendinden geçer. Bekliyelim. Vaktimiz bol.

Ama fenerin her yanışında Pelikan ağır ağır sahanlıkta dolanıyordu. En sonunda kaçakçıların sabırları tükendi. Reisleri:

— Yapılacak bir tek şey var, dedi. Fenere çıkalım, Pelikan'ın hakkından gelip aşağıya atalım.

Böylece sandalı kayalığa çektiler, merdivenleri çıkıp Pelikan'ın yanına vardılar. Ama reisleri onu görünce kahkahalarla gülerek:

— Çocuklar boş yere vaktimizi kaybetmişiz, bakasanıza, Pelikan uykusunda geziniyor, dedi.

Onu kendi haline bırakıp kayıklara eşyaları yüklemeğe koyuldular. Tam işe iyice daldıkları sırada Çulluk yolda rasladığı polis motörüyle ansızın bastırıverdi. Mücadele kısa sürdü. Kaçakçıları motöre tıktıktan sonra Çulluk, yanında polis müfettişiyle Pelikan'a koştu. Fenerin gazı neredeyse bitecekti. İkisi birlikte gagası çatırdayıncaya kadar Pelikan'ı sarstılar. En sonunda esniyerek uyandı. Çulluk arkadaşının torba gibi sarkan kocaman gagasının içinde dolabın anahtarını gördü. Pelikan onu en emniyetli yere saklamıştı.

Hemen lâmbanın gazını doldurdular. Korkunç çetenin ele geçirilmesi için bu kadar cesaretle çalışan Çulluğa bir mükâfat verildi. Pelikan'a gelince o da bir daha bilmediği kimseleri evine kabul edip hediye almağa tövbe etti.

Posta Pulu Nasıl İcat Edildi?

İLK posta servisi, pulun icadından çok önce, 1653 senesinde Fransa'da kurulmuştu. (Jan Jak Renord) isimli bir Fransız, bu kurumun ilk kurucusu sayılır. O zamanlar yalnız mektuplar ve ufak paketler kabul edilerek sahiplerine ulaştırılırdı. Daha sonra Fransızlardan örnek alan İngilizler, Jan Mussey'in önayak olmasiyle Londra'da bu yeni usulden faydalanmağa başladılar. Kısa zamanda yapılan posta servislerinden bütün dünya faydalandı. Birçok memleketlerde işlek yerlere posta kutuları yerleştirildi.

O devirlerde, posta ücretleri çok pahalıydı. Mektuplardan gideceği yerin uzaklığına göre para alınırdı. Bazı kimseler mektup ücretinin gideceği yerdeki sahibinden alınmasını söyleyerek mektuplarını parasız gönderirlerdi. Ücretini ödemeyen kimse mektubunu alamazdı. İşte bundan faydalanan bazı açıkgözler, kendi aralarında kararlaştırdıkları bir takım özel işaretleri zarfın bir köşesine koyarak parasız haberleşirlerdi.

Bu sıralarda bir gün Rowland Hill isimli bir posta kontrol müdürü, bulunduğu otelin lokantasında yemek yerken içeriye bir posta memuru girerek otel sahibinin kızına bir mektup getirir. Fakat kız, zarfı evirip çevirdikten sonra ücretini ödemiyerek geri verir.

Rowland Hill, kıza acır ve kızın bütün ısrarlarına rağmen ücretini ödeyerek mektubu alır. Postacı gittikten sonra, genç kız, yabancıya mektubu niçin almadığını anlatır: «Biz çok fakiriz, uzak memlekette olan kardeşimle bedava mektuplaşabilmek için bir yol bulduk, zarfın üzerine özel işaretler koyarak haberleşiyoruz. Zarfı açarsanız boş bir kâğıttan başka bir şey bulamazsınız» der. Bu olaylardan sonra Rowland Hill, çok çalışır, yeni bir plân bularak posta işlerini düzenlemek ister. Posta ücretlerini indirir. Zarfların üzerine bir ücret karşılığı bazı kâğıtlar yapıştırmayı düşünür. Bu fikrini hükûmete de kabul ettirir. Böylece, dünyanın ilk pullarını 10 Ocak 1840 ta kullanılmağa başlanır. Bu pulların üzerinde bir Holândalı ressam tarafından çizilen Kıraliçe Viktorya'nın portresi vardı. (1 penny mavi - 2 pence siyah). İngilizlerden sonra diğer memleketler de ilk pullarını çıkarmağa başladılar. 1874 yılında «Milletlerarası Posta Birliği» de kurularak bugünkü postaların temelleri atılmış oldu.

M. YANKI

CAN BOĞAZDAN GELİR

- Atasözü -

Demeyip pazar, salı
Sofraya oturmalı.
Zeytin, peynir, çay, çorba,
Sucuk, pastırma, lâpa,
Süt, marmelât, yumurta,
Çeşit çeşit salata,
Çerkestavuğu, omlet,
Kereviz, haşlama et,
Yoğurtlu bakla, kabak,
Yerelması, ıspanak,
Uskumru, hamsi, lüfer,
— Dize derman, göze fer —

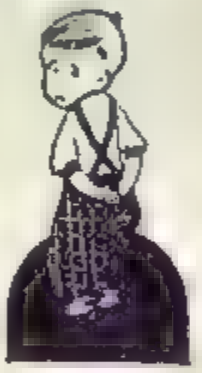

Pirohu, açma, çörek,
Pilav, makarna, börek,
Biftek, külbastı, rosto,
Hoşaf, reçel, komposto,
Gözleme, un helvası,
Antep'in baklavası,
Revani, muhallebi,
Aşure, kazandibi,
Portakal, elma, armut,
Üzüm, incir, kiraz, dut
Ne olursa yemeli,
«Daha var mı?» demeli.

CELAL ALNIGENİŞ

Nasıl Bulmuştu?

BİR gün Babilli bilgin Zadig, bir ağaçlıkta gezinirken kıraliçenin uşakları ile birçok saray subayının telâş içinde kendisine doğru geldiklerini gördü. Sanki çok kıymetli bir şeylerini kaybetmişler gibi oraya buraya koşuşuyorlardı. Subayların biri bilgini görünce:

— Efendi, kıraliçemizin köpeği kayboldu, buralarda gördün mü? diye sordu.

Bilgin gayet sâkin bir sesle:

— Uzun tüylü ve sarkık kulaklı bir köpek değil mi? dedi. Sol ayağı da topallıyor.

— Evet, tam tarif ettiğin gibi, demek ki gördün. Ne tarafa gitti?

Bilgin:

— Hayır, diye cevap verdi. Köpek filân görmedim. Hattâ kıraliçenin bir köpeği olduğundan bile haberim yok.

O sırada tesadüfen kıralın ahırındaki en kıymetli at, seyisin elinden kaçıp Babil ovasında kaybolmuştu. Tıpkı uşaklarla subayların köpeğin peşinden koştukları gibi kıralın avcıları da atı aramağa çıkmışlardı. Baş avcı yolda rastladığı bilgine kıralın atını görüp görmediğini sordu.

— Dört nala koşan fevkalâde bir yarış atı değil mi? 1.5 metre yüksekliğinde, kuyruğu bir metre, ayakları küçücük bir at... Gemi halis altından, nalları da en iyi cins gümüşten...

— Tamam tamam, ne tarafa gitti? Söylesene!...

— Ne bileyim ben. Hayatımda ne gördüm, ne de kıralın böyle bir atı olduğundan haberim var.

Avcıların başı ile kıraliçenin uşakları bilginin böyle konuştuğunu görünce atı ve köpeği çaldığını sanıp doğru saraya götürdüler. Hemen Büyük Jüri toplandı. Yargıçlar bilginin, kendisini savunmasına fırsat bile vermeden, kırbaçlanmasına, sonra da memleketten sürülmesine karar verdiler. Tam mahkeme kararı okunurken köpeğin ve atın bulundukları haberi geldi. Yargıçlar müşkül bir durumda kalmışlardı. Hükmü geri almaları lâzımdı. Bununla beraber bilginin gördüğü halde görmedim diye yalan söylediğini iddia ederek onu 400 altın para cezasına çarptırdılar. Parayı ödedikten sonra mahkeme önünde kendini savunacaktı. Bilgin şöyle konuştu:

— Ey adaletin ve doğruluğun yıldızları, gerçeklerin aynası şerefli yargıçlar... Kurşunun ağırlığını, demirin dayanıklığını ve elmasın ışıltısını andıran bu muhteşem topluluğun önünde kendimi savunuyorum. Bütün İlâhlar adına yemin ederim ki, ne kıraliçemizin köpeğini, ne de kıralımızın atını gördüm. Peki ama nasıl tıpatıp tariflerini yaparsın, diye soracaksınız değil mi? Şimdi sizlere onu anlatacağım.

Kıraliçenin adamları ve kıralın avcılariyle karşılaştığım orman yolunda düşünerek yürürken yerde bir hayvanın ayak izlerini gördüm. Dikkatle bakınca bunların bir köpek izi olduğunu anladım. Ayak izlerinin dışında iki paralel halinde birer çizgi vardı. Bundan hayvanın kulaklarının uzun olduğuna kanaat getirdim. Ayaklarının üçü toprakta iyice iz bıraktıkları halde biri daha hafifti. Demek ki köpek sakat ve topaldı. Yerde ayak izlerinin arasındaki tozlar biraz süpürülmüştü. Hayvanın tüyleri uzundu.

Kıralın atına gelince ağaçlığın sağ tarafındaki uzun yolda bir atın izlerine rastladım. Aralıklar o kadar muntazam ve mükemmeldi ki, kendi kendime: «Bu fevkalâde bir yarış atı olmalı» dedim. İki metre genişlikteki yolun iki yanındaki alçak çalılara yerden hafif toz savrulmuştu. Bundan atın bir yandan bir yana salladığı kuyruğunun bir metre uzunluğunda olduğu sonucunu çıkarttım. Yola doğru uzanmış bazı ağaç filizleri koparılmıştı. Demek ki atın yüksekliği aşağı yukarı 1.5 metreydi. Ya geminin som altın, nallarının ise en iyi cins gümüşten olduğunu nereden bildin? diye soracaksınız. At bir yerde yumuşak bir kayaya gemini sürtmüştü. Dikkatle bakınca bunun altın izi olduğunu anladım.

Ey şerefli yargıçlar, sözlerim doğrudur, buna inanın.

Yargıçlar bilginin ince zekâsına hayran oldular. Fakat rahiplerin bazıları bilginin büyücü olduğunu ve yakılmasını söylediler. Kıral durumu öğrenince bilgini serbest bıraktırdı ve alınan 400 altını da geri verdirdi.

Bilgin bazan insana akıl çokluğundan da zarar geldiğini görerek fikirlerini kendisine saklamağa karar verdi.

Voltaire

TABİATTA NELER OLUYOR

Buhar Pınarları

Denizin yüzüne çıkan balinalar vücutlarından su fışkırtmazlar. Denizin altındayken ciğerlerinde ısınan havayı püskürtürler. Bu ılık hava soğuk havayla karşılaşınca bulut gibi buğulanır, uzaktan fışkıran su gibi görünür.

Tohumun Hikayesi

Ökse otunun çoğalışı, otuyo beriye dağılmasında pek çok kuşların sandığı gibi arılar değil, kuşların rolü vardır. Ökse otunun küçük meyvasını yiyen kuşların ayaklarına yapışkan tohumlardan birkaç tane yapışır. Bunlar uzaktaki bir ağaca uçup kondukları zaman tohum dallara yapışır, orada filiz sürer, ağacın öz suyunu emerek büyür.

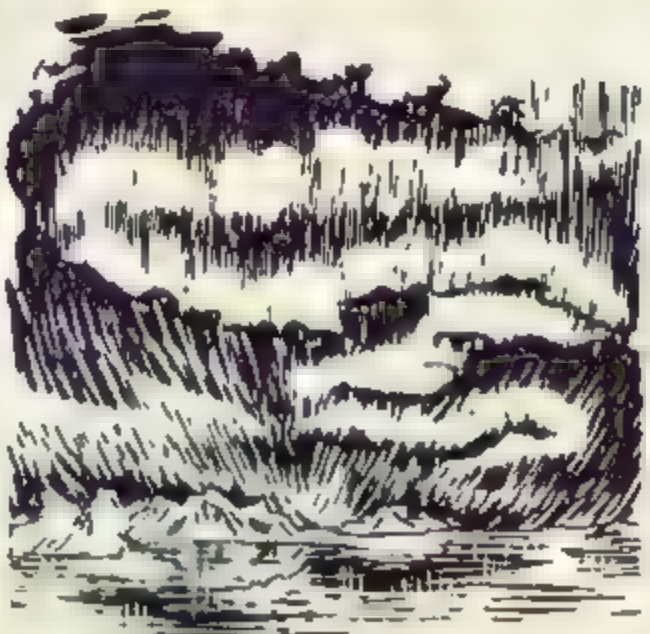

Gökyüzünde Yangın

Güneşten 150 milyon kilometre ileriye fışkıran minicik elektronlar, dünyanın havası son derece az olan yukarı atmosferine girerek gazları tutuştururlar. Kuzey memleketlerinde gökyüzünde sık görülen bu dalga dalga, renk renk alevlerle Kuzey yarım küresi, Kuzey Fecri, Güney yarım kürede ise Güney Fecri denir.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Gözle Görülmeyen Canavarlar

Karagözcük — Bugün okulda biz gözle görülmeyen şeyleri gördük.

Karagöz — Nasıl yaptınız bu işi?

Karagözcük — Mikroskopla.

Karagöz — Nereden bulduNuz mikroskobu?

Karagözcük — Bir arkadaşımızın babası mikroplara bakarmış.

Karagöz — Yani Bakteriyolog demek istiyorsun.

Karagözcük — Evet, evet o, dilim dönmüyor da söyleyemedim.

Karagöz — Ne demek dılım dönmüyor. Söyle bakayım, bakteriyolog.

Karagözcük — Baktroyolog.

Karagöz — Baktroyolog değil, bakteriyolog.

Karagözcük — Bakteriyolog.

Karagöz — Hah şöyle aferin. Malûm ya mikroplar gözle görülmeyen canlılardır. Onların ilmiyle uğraşan doktorlara Bakteriyolog denir. Demek arkadaşının babası Bakteriyologmuş.

Karagözcuk — Evet babacığım, öğretmenimiz ondan rica etmiş, bugün sınıfa mikroskopu ile geldi. Bize mikropları tanıtmak, bulaşıcı hastalıkları anlatmak için bir güzel ders verdi: Hepimiz canla başla dınledik.

Karagoz — Aferin bunu akıl eden öğretmene. Çok becerikli bir kadın o...

Karagözcük — Bizim öğretmen doğrusu pek düşünür böyle şeyleri. Geçenlerde de arkadaşlarımızdan birinin babasını sınıfa getirdi. Bize bır güzel keman konseri dinletti

Karagöz — Aman ne iyi öğretmen o öyle. Ben sana bir şey söylıyeyim mi? Ben daha ömrümde mikrop görmedim.

Karagözcuk — İnanılacak şey değil babacığım. Bir su damlasının içinde meğer gözle göremediğimiz neler varmış neler. Asıl bize verem, difteri, dizanteri, tıfo gibı bulaşıcı hastalıkların mıkroplarını gösterdiler.

Karagöz — Korkmadın mı ayol?

Karagözcük — Korkulacak bir şey yok babacığım. Canlı değil, ölü mikropları gösterdiler. Her mikrobun ayrı ayrı biçimleri var. Kimisi kibrit çöpleri gibi, kimi yusyuvarlak, kimi yassı, kimi çil basmış gibi nokta nokta.

Karagöz — Allah Allah, demek her mikrobun kendine mahsus âdeta bir yüzü var desene...

Karagözcük — Evet öyle babacığım.

Karagöz — Bu mikroskop çok önemli bir âlet desene..

Karagözcük — Evet babacığım, gözle görülmeyen mikropları 300-400 defa büyütüyormuş. O İcat olunmadan önce insanlar düşmanlarını tanıyamıyorlarmış. Şimdi elektronik mikroskoplar icat olunmuş. Onlar mikropları 30 bin defa büyütüyorlarmış.

Karagöz — Ne diyorsun?

Karagözcük — Ya babacığım, bu sayede şimdiye kadar mikroskopla bile görülemeyen mikropları da görmek kabil olmuş.

Karagöz — Cahil insanlar gözle görmedikleri şeyin varlığına inanmazlar. Onun için de bulaşıcı hastalıklara karşı korunmasını bilmezler.

Karagözcük — Doktor da öyle dedi babacığım. Verem hastalığının mikrobu keşfolunduktan sonra veremin insandan insana nasıl geçtiğini daha iyi anlamışlar. Veremlilerin ağzından çıkan tükürüklerdeki verem mikroplariyle insanların vereme tutulduğu anlaşılınca ondan korunmak da kolaylaşmış. «Yere tükürmek kadar zararlı bir şey olamaz» dedi. «Hele verem olanların yere tükürmesi cinayettir» dedi. Tükürükle toza karışan verem mikropları kuruyunca rüzgârla havalanır, ağzımızdan ve burnumuzdan ciğerlerimize girer.

Karagöz — Vücut da sağlam olmayınca insan bir güzel vereme yakalanır.

Karagözcük — Mikroskop altında mikropları gördükten sonra şimdi temizliğin önemine daha çok inandım.

Karagöz — Parmaklarını ağzına sokmanın da ne kadar tehlikeli olduğunu öğrendin mi?

Karagözcük — Öğrendim babacığım.

Karagöz — Demek bundan sonra artık defterlerinin, kitaplarının yapraklarını çevirirken parmağını ağzına sokup tükürüklemiyeceksin.

Karagözcük — Öyle yapmağa çalışacağım babacığım. Unutursam, sen benim parmağıma cetvelle vur.

Dinç olmak için..

HASTA bir insanın hiç keyfi yerinde olmaz. Elbette hepimiz sıhhatli olmayı isteriz.

Vücudumuzu sağlam tutmak için ciğerlerimizi bol bol temiz havayla doldurmalıyız. Saf ve temiz su içmeli, vücudumuza faydalı besinler yemeliyiz. Ama sadece bunları yapmakla vücudumuzu sağlam tutamayız.

Dinlenmek mühimdir. İş ve oyun sonunda vücudumuz bir miktar yıpranmış ve aşınmıştır. İş yaparken, oynarken hasıl olan zararlı maddeler vücutta birikmektedir. İnsanın kendini yorgun hissetmesinin sebebi kanın taşıyacağından fazla böyle zararlı maddeyle yüklenmiş olmasıdır. Yorgun bir insan en olmayacak şeylere hiddetlenir, iyi düşünemez, çabuk hastalanır. Biriken bu zararlı maddelerin temizlenmesi ve yıpranmış kısımların tamiri için vücuda bir fırsat verilmelidir.

Çocuklar dinlenmeye büyüklerden daha çok muhtaçtırlar. Onların sadece vücutlarında yıpranmış kısımların tamiriyle iş bitmez, aynı zamanda, büyüyerek gelişmeleri de lâzımdır. Çalışır, oynar ve yıpranırken vücut büyüyemez.

Dinlenmenin en iyi şekli uyumaktır. Her çocuğun uyku saati aynı olmaz. Herkesle birlikte yattığı halde sabahleyin kalkmakta güçlük çeken bir çocuğun öbürlerinden daha fazla dinlenmeye ihtiyacı vardır. Doktorlar, dokuz ve on yaşlarındaki çocukların her gün muhakkak 11-12 saat uyumaları icabettiğini söylerler. Büyüdükçe uyku saatleri kendiliğinden azalır.

Vücutlarımızın dinlenmeye ihtiyacı vardır ama bazı insanlar fazla dinlenirler. Bunlar gerektiği kadar idman yapmazlar. Hareket adaleleri kuvvetlendirir, besin ve oksijen taşıyan kanın vücutta daha hızlı deveran etmesini sağlar. Açık havada, güneşte oynamak vücuda çok faydalıdır.

Temizliğin de vücudun düzgün işlemesinde büyük bir önemi vardır. Temiz olduğumuz zaman, tabii, daha güzel görünürüz. Her gün ılık suyla banyo yapmak vücudu dinç tutar.

Dişlerimize de hususi bir dikkat göstermemiz lâzımdır. Fırçalanmayan dişler çabuk çürür.

Vücut makinasının iyi işlemesi için bütün bunlara dikkat etmek lâzımdır.

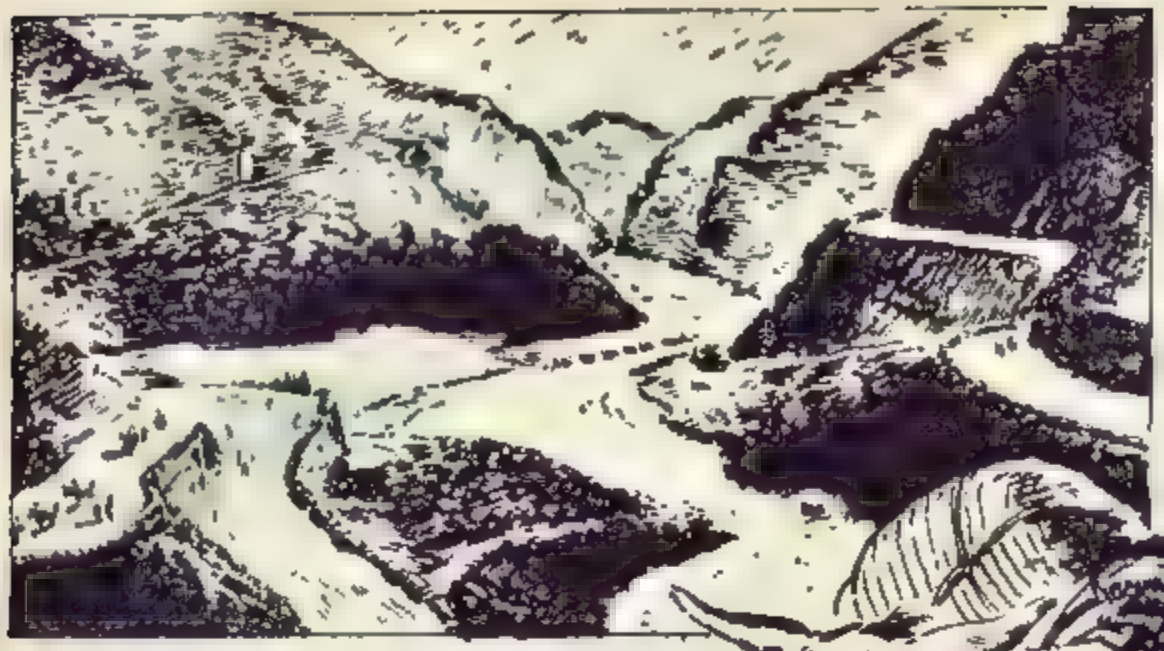

Hayber Geçidi

FAİZ, her zaman Hayber Geçidi hakkında anlatılan hikâyeleri merakla dinlerdi. Şimdi annesi ve babasiyle birlikte geçidin Afganistan sınırı yakınında kamp kurmuşlar, geçiş izninin çıkmasını bekliyorlardı.

Güneş yavaş yavaş ağarıyordu. Çadırın dışında kımıldanmalar, hareketler başlamıştı. Faiz, gözlerini uğuşturarak:

— Bugün hep birlikte esrarlı geçitten Hindistan'a geçeceğiz, dedi. Acaba orası nasıl bir memleket?

Heyecanlıydı. Hakkında pek çok şeyler anlatılan dolambaçlı geçitte kimbilir neler görecekti?

Düşünecek vakit yoktu. Bütün ailenin, geceyi içinde geçirdikleri çadırın dışında telâşlı bir çalışma başlamıştı. Kıymetli mallarla yüklü develer inleyip soluyorlar, kesik kesik öksürüyorlardı. Eşeklerin nal sesleri yolculuğun başladığını haber veriyordu. Annesi tatlı sesiyle:

— Haydi Faiz, kalk artık hazırlan, dedi.

Faiz çadırdaki aralıktan dışarıya baktı. Başlarında kar gibi beyaz sarıklarıyla adamlar, uzun çarşaflı kadınlar, entarilerinin üzerine ceket giymiş kız çocuklar, bol paçalı pantalonları, ucu kıvrık yemenileriyle kendi yaşındaki erkek çocuklar acele acele hazırlanıyorlardı.

Faiz, bembeyaz dişlerini gösteren bir gülüşle:

— Anneciğim, Hayber Geçidindeki yolculuğumuzun pek heyecanlı olacağını sanıyorum, dedi. Bizimle birlikte geçecek o kadar çok kişi var ki!

Annesi Faiz'in kıvırcık saçlarını okşıyarak:

— Böyle kalabalık yerlerde her zamankinden daha da dikkatli ve nazık olmalısın oğlum, dedi. Hem sakın eşeğin peşini bırakma. Hayvan kaçarsa işimiz altüst olur.

— Eşeğe ne yüklediniz?

— Kuru yemiş.

Faiz, başına sarığını oturtarak, ucu kıvrık yemenilerini giydiği gibi çadırdan dışarıya fırladı. İleride eşyalarını hayvanlara yükleyen babası:

— Faiz yanıma gel, diye seslendi. İşte senin güdeceğin eşek bu. Hindistan'daki bir tüccar için kuru yemiş taşıyor. Haydi acele edin. Geçit kapısı açılıyor.

Faiz eşeğin yanına seğirtti. Her tarafta çadırlar sökülüp toplanıyor, herkes yüksek sesle konuşarak bir şeyler anlatıyor, hayvanlar sırtlarında ağır yükleriyle yola düzülüyorlardı. Babası bir kere daha:

— Çabuk olun, diye seslendi. Giriş kapısına zamanında varamazsak tekrar açılıncaya kadar birkaç gün beklememiz gerekir.

Kısa zamanda hep beraber giriş kapısının önünde kaynaşan kalabalığa katılmışlardı. Faiz, ışıldayan gözlerle etrafına bakınıyordu. İşte nihayet Hayber Geçidindeydi! Şerit gibi dar, dolambaçlı yollar insana kor-

ku veriyordu. Dağların ve geçidin çok aşağısında kurumuş ırmak yataklarıyla geniş bir vâdi uzanıyordu.

Babasıyla annesini gözden kaçırmaması için Faiz'in biraz hızlı yürümesi lâzımdı. Geçitte kaybolursa ne yapardı sonra?

Bu sırada yanına yüklü küçük bir eşeği güden ihtiyar bir adam yaklaştı. Biraz yol aldıktan sonra eşek kendisine çok ağır gelen yükün altında tökesliyerek yere yığıldı. Kutular, eşyalar, denkler yere yayıldı. İhtiyar mallara bakarak:

— Vay, vay benim başıma gelenler, diye inlemeğe başladı.

Faiz, gürültüden ürküp uçurumun kenarına doğru kaçan eşeği yola düzünceye kadar akla karayı seçti. İhtiyara:

— Neden dikkatli olmuyorsun? diye çattı. Bak senin yüzünden ben de kazaya uğrayacaktım.

Faiz biraz ilerledi. Sonra olduğu yerde durup arkasına baktı. Annesinin sabahleyin kendisine söylediklerini hatırladı. İhtiyara karşı çok fena hareket etmişti. Hele onu derdiyle başbaşa bırakıp yoluna devam etmesi pek ayıptı. Hemen geri döndü:

— Kusuruma bakmayın, diye özür diledi. Ben de size yardım edeceğim.

İkisi bir olup eşyaları hayvana yüklediler. Faiz ayrılırken adam:

— Sağ ol oğlum, sen olmasaydın çok gerilerde kalır, geçitte tek başıma kaybolurdum, dedi. Annen baban seni ne iyi yetiştirmişler. Ne kadar iftihar etseler azdır.

Faiz gülümsedi, «Selâm» diyerek ayrıldı.

Birden önden gidenlerin gözden kaybolduğunu, ıssız yolda tek başına kaldığını gördü. Yüksek kayalar sanki ona doğru bakarak kaşlarını çatıyorlardı. İncecik bir şerit gibi uzayıp, kıvrılan yol şimdi ona kasvetli ve esrarengiz görünüyordu.

Acele adımlarla yoluna devam etti ama, bu defa da eşek hızını arttırmıyor, Faiz dürtükledikçe tuhaf tuhaf yüzüne bakıyordu. Çocuk titreyen sesiyle:

— Her ne olursa olsun, eşeğe dikkat etmeliyim, dedi.

Birçok defa önünde yürüyen bir kafile görür gibi olmuş, yanıldığını anlayınca yüzü asılmıştı. Güneş gökte yükseldikçe sıcak artıyordu. Faiz'in karnı acıkmış, yorulmuş ve fena halde susamıştı. Bu korkunç geçidin hiç sonu gelmiyecek, anne ve babasını bir daha göremiyecek miydi? Kalbi küt küt atıyor, boğazı kuruyordu.

Bir dönemeci geçince birden hayret içinde olduğu yerde durdu. İlerde kafile yere oturmuş, develer daire şeklinde çökmüşlerdi. Kulağına adamların gürültülü sesleri geliyordu. Acaba beklenmedik bir tehlikeyle karşılaşmışlar da kafile onun için mi duraklamıştı?

— Faiz, Faiz!...

Tatlı, sevimli bir sesin onu çağırdığını duydu. Babası elini sallıyarak sesleniyordu. Heyecan içinde o tarafa koştu. Merakla:

— Neden konakladınız? diye sordu.

— Öğle oldu. Geçidin yarısına vardık oğlum, yolcular yiyip, içmek ve yorgunluklarını gidermek için mola verdiler.

Faiz başından geçenleri anlattı. Babası ihtiyar adama yardım ettiğini duyunca çok memnun oldu. Annesinin de yüzü gülüyordu. Babası:

— Oğlum, bu moladan sonra yolumuza devam edip Hindistan'a varacağız. Dönüşte ipek, çay ve kıymetli baharatla yüklü dönerken eğer geride kalırsan şunu aklından hiç çıkarma, dedi. Bütün yolcular öğle vaktı geçidin ortasında buluşup mola verirler. Görüyorsun ya, korkmana sebep yok.

Faiz esrarengiz geçit hakkında epeyi şey öğrendiği için memnundu.

ÇÖL BİTKİLERİ

Çöllerde kuraklık, sıcaklık farklarının çokluğu güneş ışınlarının şiddeti gibi iklim şartları bitkilerin tabiî şekilleri üzerinde tesir eder. Bu yüzden bitkiler iklimin şartlarına kendilerini uydurdukları gösterir, garip şekiller alırlar. Meselâ yapraklar ve gövdeler şekillerini ve hallerini değiştirir, kökler de pek ziyade büyür. Büyük Sahrada ve Asyanın batı güneyinde, Arabistan ve Şam çöllerinde yapraksız çalılıklar ve sert otlar büyür. Güney Afrikada Kalahari çölünde şurada burada dikenli akasyalar, sert ve geniş yaprakları yerlerde sürünen dikenler görünür. Asyada İran ve Türkistanın, Gobi'nin tuzlu çöllerinde sert otlar ve yapraksız çalılar, saksaullar, Avustralya çöllerinin bazı bölgelerinde Scrub denilen otlar yetişir. İnce ve kıvrık keskin uçlu bu bitkilerin arasından geçmek çok zordur. Tepesinden bir tutam saç gibi sert dalcıklar fışkıran ot ağaçları ve süngergibi şişkin gövdeli Şişe ağaçları yalnız Avustralya çöllerinde yetişen garip bitkilerdir.

KESE KÂĞIDINDAN KEDİ

İki kese kâğıdından masanızın üzerine koyacağınız güzel bir kedi yapabilirsiniz. Kese kâğıtlarından birini alt üst ederek bir kedi yüzü çizin. İçini buruşturulmuş kâğıtla doldurup boyun kısmını büzün. Mukavvadan

iki tane üçgen kesip kulak yerlerine yapıştırın. İçlerini pembeye boyayın. Öteki kese kâğıdını da kâğıtla doldurup başla birleştirin. Boynuna kırmızı bir kurdele bağlayın. Kâğıttan yapacağınız kuyruğu ister uzun bırakın, isterseniz ön tarafına çevirin. İşte Cingöz karşınızda, nereye isterseniz oraya koyun .

★

P L A T İ N

Bu isim İspanyolcadan gelir. «Küçük Gümüş» demektir. Platin donuk beyaz renkte bir metaldir. Bazan beyaz altın da derler. Nitelikleri altına çok benzer. Yalnız Platin ağırdır ve hiçbir asit platine tesir etmez.

CEPLİ ÖNLÜKLER

Size, hem elbisenizi kirletmekten koruyan, hem de elişi yaparken elişi torbası taşımaktan kurtaran birkaç cepli önlük modeli veriyoruz.

Önceden, yapacağınız önlüğün patronunu aşağıdaki ölçülere göre kâğıttan keser, sonra kumaşı biçersiniz.

Birinci model çiçekli bir basmadan yapılmıştır. Cep dikildikten sonra, dikiş yerleri şerit veya kurdelâ ile kapatılır. Kenarlara dikilen kurdelâdan bir bağ da yapılır. Yandan bağlanması için bağın bir tarafı, resimde gösterildiği gibi, daha uzun olarak bırakılır.

İkinci model, düz renk ketenden veya kalın patisten yapılır. Bu önlük iki ceplidir. Cepler teyellendikten sonra kotonperle veya kalın pamukaki ile, sap iğne-

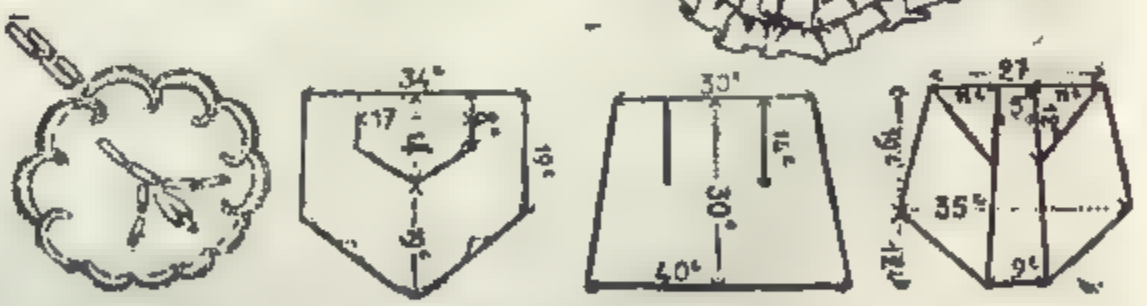

siyle işlenir. Bir de renkli bir parçadan, resimdeki gibi çiçekler kesilerek fisto teyeliyle ceplerin uçlarına aplike edilir. Kenarlarına ve ortasına üç sıra teyel dikişi yapılır. Kemer, ikiye katlanarak, kendi kumaşından çıkarılır, bir düğmeyle iliklenir.

Üçüncü model. Bu çok zarif, süslü önlük düz veya çiçekli yahut da kareli, iki çeşit bezden yapılır. Cepte kullanılacak kareli parçalar ve ortadaki uzun parça önlüğün üzerine dikilir. Uzun parça, yukarıdan aşağıya kadar dikildiği için, iki cebi birbirinden ayırır. Önceden hazırladığınız kırmayı cep kısmıyla önlüğün arasına gayet muntazam olarak teyelleyerek hep birden elde yahut makinede dikersiniz. Bağ, önlüğün kumaşından, fiyong olarak bağlanmak üzere kesilir.

CEVİZ KABUĞUNDAN GEMİLER

Resimde gördüğünüz oyuncak gemiyi yapmak için bir cevizin yarı kabuğunu çamurla doldurun. İki tane kare bir tane de üçgen biçiminde yelken kesip kürdandan direklere geçirin. Çamura sokun. Bu gemiler suda

yüzmiyecekleri için bir şişe mantarını dıkdörtgen şekilde kesip zamkla ceviz gemiye yapıştırın. Gemilerden birkaç tane yapıp yüzdürerek eğlenebilirsiniz.

★

ALFABE YARIŞI

Bu oyun istenildiği kadar çocukla oynanabilir. Her oyuncu eline bir kâğıt ve bir kalem alır. İçlerinden seçtikleri kaptan düdük çalınca, oyuncular baş harfleri alfabenin herhangi bir harfiyle başlıyan resimler çizerler. Alfabedeki harflerin sayısı kadar yani 28 resmi kim en çabuk ve tanınabilecek bir şekilde çizerse oyunu o kazanır.

Meselâ: A harfi için armut resmi, B harfi için balık resmi gibi.

Hem Elişi Hem Eğlence...

Bir parça kurdelâ ve bir avuç perde halkasıyla bir takım zarif süsler yapabilirsiniz.

Halkaları Kaol'le güzelce parlatır, sonra, resimlerimizde gösterildiği şekilde bunları kurdelâya dizmeğe başlarsınız. Dizme işi bitince resimdeki gibi kolye veya bileziğinizi yaparsınız.

Bunların daha güzel görünmesi için, biraz zahmete katlanmaktan kaçınmıyorsanız, halkaları fisto teyeliyle istediğiniz bir veya birkaç renk kalın kotonperle ile sararsınız.

★

PATENDEN ARABA

Eğer evinizde eski bir çift patenin teki bile kalmışsa onunla bebeğinize güzel bir araba yapabilirsiniz! Bebeği temiz bir terliğe oturtarak resimde görüldüğü gibi patene koyun, kayışını bebeğin beline bağlayın ve ön kısma bir de sicim bağlayarak çekin.

PARA ATIŞI

Yere bir uzun çizgi çizilir. Oyuncular iki takıma ayrılıp çizgiden üçer metre ara ile karşılıklı sıralanırlar. Her oyuncu eline bir kuruş alır.

İçlerinden seçtikleri kaptan düdük çalarak oyunun başladığını haber verir. Oyuncular sıra ile, önce birinci takımdan bir oyuncu olmak üzere ellerindeki parayı atarlar.

Oyunun gayesi parayı çizginin üstüne düşürmektir. Para çizginin üstüne her düşüşte, o takım üç sayı alır, 21 sayıyı önce yapan takım oyunu kazanır.

KEDİ

KEDİ akıllı hayvandır demiyeceğim. Ama aptal da değildir. Köpek gibi insanı ille anlamağa, az çok insanlaşmağa çalışmaz, eve girip çıkmak için, yiyeceğini bulmak, istemek için, hasılı yaşaması için ne lâzımsa onu öğrenir. Yetmez mi? Biz insanlar her şeyi akılla ölçmeğe kalkıyoruz. Doğru, insan için akıl lâzım, zaten hayvanlar içinde aklını en çok işletebilen odur. Köpek nasıl koku almasiyle yaşarsa insan da düşünmesiyle yaşar. Ama insanlara vergi olan bir şeyi niçin hayvanlarda da aramalı? İnsanın aptalından nasıl hoşlanmazsam, hayvanın akıllısından da öyle hoşlanmam. Hayvan hayvanlığını bilsin, elinden geliyorsa hayvanlığıyla övünsün, daha iyi... Ama övünmek de insanlara vergidir.

Kedi ne biçimli, ne güzel hayvandır! Yalnız irilerini, koca koca tüylülerini demek istemiyorum, en çalımsızında, hastalıklısında, sakatında bile bir zariflik vardır. Hele temizlenmesine bayılırım. Hani ön ayaklarından birini şöyle yana sarkıtıp da göğsünü yalaması vardır, baktıkça içim açılır. Sonra iğrenmiş gibi, titizlenmiş gibi gözleri bir tuhaf bakarak dilini bir de sırtına vurur... Ufacık bir lâstik top, daha iyisi takır tukur yuvarlanan bir ceviz arkasından sırtını kaldıra kaldıra koşan kediye ne buyurulur? Bundan daha hoş bir şey biliyor musunuz?... Yemeğin tadını çıkarır. Hırlıya hırlıya, bir parçaya da elini atarak yemesi eğlencelidir; ama ben asıl uslu uslu, başını eğip gözünü kapatarak yemesini severim. Gözlerini kapaması bana hazzından mış gibi gelir. Belki gerçekten de öyledir. Benim bir kedim vardı, kavun yerdi. İlk görünce biz de şaştık. Evin işlerine bakmağa yeni bir kadın gelmişti, ona söylemeğe unuttuk; kadıncağız bir gün kavun keserken kedi gelmiş, sürünmüş, kendi dili ile istemiş, rica etmiş. Aldırmadığını görünce bir sıçramış, kadının kolunu boydan boya yırtmış, bir dilimi aşırmış. Şıpır şıpır bir ses çıkararak ne tatlı yerdi... Köpeğin yemesi gürültülüdür; hele lâklâk su içmesine hiç bakamam, sinirlenirim. Kedinin sessiz sessiz yeyip içmesi uzun uzun seyredilebilir. Kedi en umulmadık şeyleri yer, zeytinden hoşlananı çoktur. Çukulata meraklısını da gördüm. Salataya alışkanı da olurmuş ama ben rastlamadım. Birinin huyu birine benzemez ki! Asıl sevdiğim tarafı da belki odur. Kedidir, bütün kediler gibidir, ama ötekilerden ayıran, yalnız kendinde görülen huyları da vardır.

Kedi için haindir derler. Yemek yerken gözlerini kapaması da, kendine edilen iyiliği bilmemek içinmiş. Hiç hazzetmem öyle sözlerden. İnsan oğlunun kendini gözünde ne kadar büyüttüğünü, kediye bir lokma yemek vermesini de büyük bir iyilik sayıp karşılık beklediğini gösterir. Biraz da karşılık beklemeden bir iş görmeğe, ettiğiniz iyiliği iyilik sayma-

DOKTOR AMCANIN ANLATTIKLARI

Cevizin Marifetleri...

Yılbaşından önce bir pazar sabahı oğlum Hasan koşarak yanıma geldi :

— Baba, baba, dedi, aman gel, bak komşumuzun bahçesindeki hindiye ne yapıyorlar ?

Ben de merak ederek önümden koşan oğlumun arkasından gittim. Evimizin balkonundan komşumuzun bahçesinde yılbaşı gecesi için aylardır beslenilen hindiye ceviz yutturduklarını gördüm. Oğlum beni bir sual yağmuruna tuttu :

— Neden ceviz yutturuyorlar hindiye ? Yazık değil mi hayvana ? Cevizin nesi var ? Ceviz yutturulunca ne olur ?

Baktım ki kurtuluş yok, ona ceviz hakkında şu konferansı verdim :

— Oğlum, dedim, yılbaşı gecesi için kesilecek hindiye semirsin diye ceviz yutturuyorlar. Hatırlar mısın hani geçen sene arkadaşlarınla bir toplantı yaptığınız gün size yemişleri anlatmıştım. Demek, cevizden az bahsetmişim. Şimdi, sana onu uzun uzun anlatayım :

Ceviz o kadar faydalı bir yemiştir ki içindeki D vitamini ile kemiklere kuvvet verir. Kansızlığı, vereme istidadı önler. Akciğerlerde veya vücudun herhangi bir yerinde bulunan yaraların çabuk kapanmasına yardım eder. Demiri, mağnezyumu ile kuvvet sağlar. Onu sevip yiyeni şişmanlatır. İçindeki fosforla zihni açar, derslerin kolay öğrenilmesine yardım eder. Hele yağındaki potasyum tuzu bütün hazım organını temizler; mideyi ince bir zar gibi sararak mide ekşimesinin önüne geçer, iştihayı açar. Cevizin kuru incirle beraber tadına doyum olmaz. Bu kadar güzel ve lezzetli bir yemişi yemiyene de akıllı denmez.

Hasan hemen mutfağa seslendi :

— Anne, kırılmış ceviz var mı ? Yoksa, ben gelip kırar ayıklarım !

Dr. Kâmuran ŞENEL

---

mağa alışın. Kedi size bağlanacak, minnettar olacak da ne çıkacak ? Oynamasını seyrediyorsunuz, siz de onunla oynayıp eğleniyorsunuz; okşuyorsunuz, yumuşacık tüyleri elinize zevk veriyor. Daha ne istersiniz ? Bir de kediden ille bir fayda mı gelecek ? Ben, «avcı» olmasını da pek istemem; fare, sıçan peşine düşmekten eğleniyorsa keyfi bilir; ama ta yanıbaşından geçen sıçana da aldırmasın, gene kızmam. Hain de değildir, kendini seven insana bağlanır. Bir tanesini söylerler : yavrulamış, yavruların gözleri açılınca ağzında birer birer getirip hanımının önüne koymuş. Sevgisini daha nasıl göstersin ? Çok kıskançtır, üzerine ortak gelmesini istemez. Bu da hain olmadığını, bir insana gerçekten bağlandığını göstermez mi ? Biz, hayvanlar bizi ille büyük görsünler, biz onları sevsek de, sevmesek de, eziyet de etsek onlar bizi saysınlar istiyoruz. Hep insanın kendini beğenmesi. Kedinin de sizin gibi kendi keyfini, kendi rahatını arar bir canlı varlık olduğunu, onun da kendisini hayvanların en üstünü sayabileceğini düşünün, artık ondan kulluk, kölelik beklemezsiniz.

Nurullah ATAÇ

KURNAZ KANARYA

Burnuma kızartılmış balık kokusu geliyor

Hah hah haaa, seni bir lokmada yutacağım.

Şapır şupur...

Eyvah, burnuma kedi kokusu geliyor.

Tabana kuvvet buradan kaçmalı.

Vizzz

Nereden de kokumu alır bilmem ki?

Siz insanlar kuşları kovalamamıza kızarsınız ama, sanki siz onları tutup yemiyor musunuz?

O sırada

Ne oldu Kanarya, neyin var? Evin mi yanıyor? Söyle derdin ne?

Siyah bir kedi hep arkamda dolanıyor. Peşimden ayrılmıyor.

Kedilerden bu kadar korkmak onları şımartmak demektir. Meydan oku.

Her zaman cesur ol.

Doğru söylüyorsun Horoz Ağabey, gidip ona göstereceğim.

Horoz Ağabey epeyi cesaret verdi.

Hoh hoh hoh, işte geri geldi. Bugün şansım yerinde.

Onu tuzağa düşüreceğim.

Daha sonra

Aksiliğe bak hiç balık tutamıyorum.

Tamam, oltava ağır bir balık takıldı galiba!

Aaaa, bir kâğıt parçası...

Sevgili Kanarya,
Ucunda kurt olmayan bir oltaya balık avlandığı görülmüş müdür hiç?!
Git kurt bul!
İmza: Balıklar

Bendeki akla bak, elbette kurtsuz balık tutulmaz.

Heh heh heee, oltanın ucuna taktığım kâğıt işimi kolaylaştıracak.

Kestirme yoldan ondan önce ormana varırım.

Oh, oh... Birisi kolaylık olsun diye kürek de bırakmış.

DİKKAT!
Bu ağacın altında balık için bolca kurt bulunur

Hah hah, amma da kolay tuzağa düşüyor

Bu elma kafasından aşağı düşünce işler tamam.

Evvah tam nişan alamamışım.

Oh ne güzel, elmadan kocaman bir kurt fırladı. Şansım yerinde.

PAAT!

Seninle neler yakalanmaz ki.

Ah ne iyi! Bir merdiven.

Altından geçmek uğursuzluk getirir.

Oooo... hurafeye de inanıyor. Yapacağımı bilirim.

Şimdi anladım. Kara kediler uğursuzdur diye benden de kaçıyor.

Sevgili dostum, fırçanı biraz ödünç verir misin? Teşekkürler.

?

SLAAP!

ŞAAP!

O sırada.

Oh oh şansa bak, ne büyük bir balık.

Aksama kendime güzel bir balık ziyafeti çekeceğim.

Bir de dön arkana bak, şansını kimin açtığını gör.

Siz mi? Peki ama kimsiniz?

Ben herkese uğur getiren bir beyaz kediyim.

Hımmm... Şimdi anladım.

Benimle yemeğe gelir misiniz?

Çok memnun olurum, sizi, ımmm... Sizinle gelmeye...

Buyurun önden geçin lütfen.

Teşekkür ederim.

ÇATIR ÇUTUR

Kara Kedi, tuzak kutanlar işte böyle cürük tahtaya basarlar.

Ah ah, onurum beş paralık oldu. Demek ki, tâ başından beri beni tanımış.

SON

Serpil Kenber'den Şiirler

Bu şair kardeş 5 yaşında. Henüz okuma yazma bilmiyor. Şiirlerini annesine söyleyip yazdırıyor. Çocuk kalmasını bildiği ve büyükler gibi yazmağa özenmediği için güzel şiirler söylüyor.

Rüyamda gördüğüm küçük cüceler
Sabah olunca yanıma gelirler
Cüceler benim elimi öper
Hey sabah onlara şeker veririm
Nane şeker.

★

Yağmur yağıyor,
Güneş çıkmıyor,
Bir oğlan ata binmiş;
gidiyor...
Bir kadın çamaşır asıyor,
Bilmiyor ki yağmur yağıyor...

★

Çimenlerde bir adam oturuyormuş
Bir aslan adamı gözetlermiş
Aslan o adamı görünce
Parça'lamak istemiş.
Ama adamın şansı varmış
Aslanın karnı tokmuş.

★

Saçlarım uzayınca
Güzel güzel tararım,
Taç takarım,
Taçlarım kırılırsa
Kelebekler takarım,
Kelebeğim kırılırsa
Bülbül takarım,
Şapka takarım.

★

Hocam beni çok seviyor,
Ben güzel bir kız değilim
Ama, beğeniyor hocam beni.

★

Atam öldü
Heykeli kaldı.

Makinem var dikiş dikerim
Bebeklerime elbise yaparım.
Ben oynarım onlarla
Ağabeyimin vapuru var
Ben ona karışmam
Ayrı ayrı oynarız odalarda
Ben anne olurum, bebeğe bakarım
Sessizce oynarım.
Annem okulda, ablam nakışta
Kedim uykuda
Biz oynamakta.

★

Sada ağabeyim oynatıyor
Suyun içinde gemiyi
Küçük yelkenler var
Geminin içinde.
Geminin içinde yuvarlak simitler de var
Çocuklar yüzüyor
Anneler atlıyor
Herifler bakıyor
Oğlanlar mayo alıyor
Kızlar şort giyiyor
Akşam, olunca
Çadır kurup içerde yatıyorlar
Sessiz rüzgârda uyuyorlar.

★

Annem izin verince
Kapının önünde biraz oynarım
Eğer kapıdan uzaklaşırsam
Kaçırırlar beni
Sonra annesiz, babasız
Ağabeyisiz, ablasız kalırım.

★

Benim küçük bir bobim var
Annesini zehirlediler kendi kaldı
Ben bakıyorum ona da
O köpeği çok severim
Et veririm, kemik veririm.

Bir Kızılderili efsanesi

Bereket Tohumları

ÇOK eski zamanlarda, o kadar eski ki, ne bir insan, ne bir ağaç, ne bir kaya hiçbir şeyin olmadığı zamanlarda sadece Tobat ve Şinob adlı iki ilâh vardı. Bunlar ağaçları, kayaları, canlıları yarattılar.

O zamanlar yeryüzü baştan başa denizlerle kaplıydı. Günlerden bir gün bu iki İlâh neler yapacaklarını kararlaştırmak için yeryüzüne indikleri zaman ayakta duracak ufacık bir kara parçası bulduklar. Tobat su dünyasına uzun uzun bakıp Şinob'a :

— İşte, yaratmakta olduğumuz dünya, ilk defa nereden başlıyalım, diye sordu.

— Her yer göz alabildiğine suyla kaplı. Biraz da kara parçaları yapmalıyız. Suyun yüzünden epeyce yüksek, canlıların yerleşebileceği topraklar...

— Öyleyse haydi hiç durma. Hemen işe koyul. İstersen kendine bazı yardımcılar bul.

Şinob yüksek sesle sinekkuşunu yardıma çağırdı. Tobat :

— Neden sinekkuşunu çağırıyorsun ? diye sordu.

— Çok küçük olduğu için çağırdım. Bu ufacık kara parçasının üzerine bizden başka kimse sığabilir ki. Hem sinekkuşu çalışırken havada da durabilir.

Sinekkuşu hemen uçarak geldi. Görülmiyen bir yerden gelmişti. Sudan çıkmamıştı. Çünkü tüyleri tamamen kupkuruydu. Karadan da gelmemişti. Çünkü yeryüzünde toprak parçası diye bir şey yoktu.

Sinekkuşu İlâhların önünde, havada ayaklarını asarak sordu :

— Beni neden çağırdınız ?

— Bir dünya yaratmağa karar verdik. Canlıların üzerine yerleşip yaşayacakları bir dünya... Senin

bir ustalığın var mı? Bize yardım edebilir misin?

— Hayır, ben yapıcı kuş değilim. Kırlangıcı çağırın. O yuvasını çamurla kurar.

— Peki öyle ise, git kırlangıcı getir. Haydi çabuk ol.

Küçük kuş ok gibi fırlıyarak uçtu, uçtu, boşlukta bilinmeyen bir yere doğru gözden kayboldu. Biraz sonra yanına kırlangıcı katmış, geri geldi. Kırlangıç İlâhların ayaklarının yanına, ufacık kara parçasına kondu, etrafına bakındı. Kara parçası boydan boya topraktan fışkırmış, yemyeşil yapraklarla örtülüydü. İlâh Şinob kırlangıca sordu:

— Sen ustalık bilir misin? Bu su dünyasının üzerine kara parçası kurar mısın?

Kırlangıç, İlâhların ayakları altında başlayıp her tarafı kaplayan yeşilliğe baktı. Şöyle cevap verdi:

— Kara parçası yaparım desem yalan söylemiş olurum. Ama kara parçasının üzerinde duracağı temeli kurabilirim.

İlâhlar bir ağızdan:

— Öyle ise haydi, hemen yapmağa başla, dediler.

Kırlangıç bir yaprak kopardı, uçup suyun üzerine bıraktı. Bir tane daha koparıp birincinin yanına koydu. Sonra kara parçasından getirdiği balçıkla bunları birbirine yapıştırdı. Her gidiş dönüşünde yapraktan örtü biraz daha genişliyordu. İlâhlar, canlıların yerleşeceği yeryüzü temelinin ilerleyişini görünce sevinçle oradan ayrıldılar. Kırlangıç günlerce, haftalarca, aylarca çalıştı. Sinekkuşu da ona yardım ediyordu. Bir zaman sonra yaprak örtüsü o kadar genişledi ki, kuşlar uzun bir zaman tüyleri hiç ıslanmadan üzerinde yürüyebildiler.

İlâhlar çok uzaktaki ülkelerinden onların çalışmalarını seyrediyorlardı. Günlerden bir gün Şinob kuvvetli bir yel gönderdi. Yel koca-man bir fırtına bulutu gibi gökyüzünü kaplıyordu. İki yapıcı kuş daha önce böyle bir şey görmedikleri için ufukta kapkara yel bulutunu görünce nefes nefese oradan kaçtılar. Oysa ki, İlâh rüzgâra, kum yüklemişti. Kum da tıpkı kuşlar gibi bilinmeyen bir yerden geliyordu. Kupkuruydu, sudan çıkmamıştı; karadan da toplanmamıştı. Çünkü kara parçası diye bir şey yoktu. Bilinmeyen bir yerden geliyordu.

Yel yaprak örtüsüne ulaşınca:

— Yükümü şuraya koyup azıcık dinleneyim, dedi.

Kumu boşalttı ama, yorgunluğunu alıp yoluna devam etmek isteyince yükünü bir türlü toplayamadı, çünkü kum her yere yayılmıştı. Balçıkla karışan kumun bir kısmı yaprak örtüsünün kıyısından akarak katı bir set oluverdi. Artık yeryüzü tâ denizin dibine bu bağla bağlanmış, yüzemez hale gelmişti. Sinekkuşu ile kırlangıç yaprak örtüsünün toprakla kaplanmış olduğunu görünce heyecanla ilk geldikleri bilinmeyen yere doğru uç-

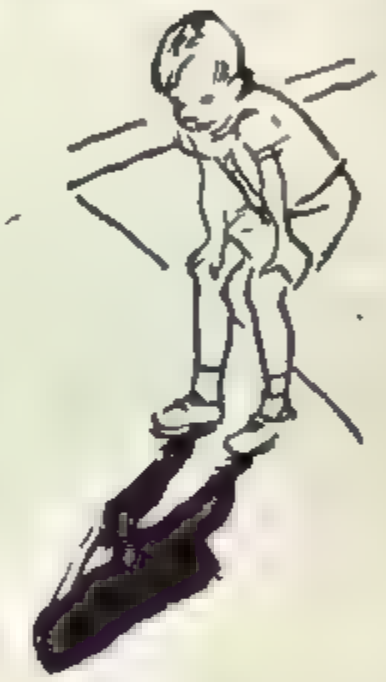

KİM BİLİYOR?

1 — Merzifon hangi vilâyetimizin kazasıdır?

2 — Ünlü Türk denizcisi Turgut Reis hangi padişah zamanında yaşamıştır?

3 — Nil nehri nerededir?

4 — Memleketimizde harf devrimi ne zaman yapıldı?

5 — Türkçede hangi harf kelime başına gelmez?

6 — Oslo hangi memleketin baş şehridir?

7 — Hangi ünlü besteci fakirler mezarlığına gömulmüş ve mezarı kaybolmuştur?

8 — İnsanların kendilerine ilk alıştırdıkları hayvan hangisidir?

9 — Arıların ve çiçeklerden bal-özü emen başka böceklerin bitkilere ne gibi faydaları dokunur?

— Doğru cevaplar 49. sayfada —

mağa başladılar. Yolda saka kuşuyla karşılaştılar. Suyun yüzünde eşiyle birlikte yerleşebileceği bir yer olduğunu söylediler. Sonra rasgeldikleri kartala, kargaya, saksağana, güvercine, mandaya, geyiğe, çakala, bilinmeyen yerin bütün canlılarına bir bir yeryüzünün yaratıldığını, yuvalarını orada yapabileceklerini müjdeledi_ler. Bütün canlılar sevinçle eşlerini alıp kendileri için hazırlanan yere doğru yola koyuldular.

Fakat bütün bunlar o kadar kısa bir zaman içinde oluvermişti ki, daha toprakta canlıları besliyecek bitkiler yetişmemişti.

Canlılar yeryüzünde aç kaldılar ve İlâhların yardımı olmaksızın yok olup gideceklerini anladılar. Acı içinde haykırarak, yalvararak İlâhlara sığındılar. Şinob canlıların feryatlarını duyup ne oluyor diye merak etti, yeryüzüne indi. Canlıların açlığını öğrenince üzüldü. Ama kuşlar :

— Biz düşünüp taşınalım. Bir çare buluruz, dediler.

Bir bulut kümesi gibi gökyüzüne yükseldiler, halkalar çizerek dönüp durdular; öylesine kanatlarını çırpıyorlardı ki, her yanı bir uğultudur kapladı. Sonra hep beraber ufukta kayboldular.

Uzun bir zaman onlardan ses seda çıkmadı. Canlılar cıvıltılarını, tatlı şarkılarını özlüyorlardı. Günlerden bir gün geyik başını kaldırıp uzun uzun ufka baktı :

— Çok uzaklarda bir şeyler görüyorum, dedi.

Öbürleri de umutla ufka baktılar ama, bir şeycikler göremediler. Gülüşerek geyikle alay ettiler. Bir zaman sonra geyik yine başını kaldırarak :

— Gökyüzünden bu tarafa doğru bir şeyler geliyor, dedi.

Hayvanlar umutla başlarını göğe kaldırdılar. Masmavi gök, göz alabildiğine lekesiz uzanıyor, ufuk yerle birleşiyordu. Bu defa geyiğin hayal gördüğünü sandılar. Ağır başlı geyik bir kere daha boynuzlarını geri devirip başını kaldırdığı zaman şöyle dedi :

— Gökyüzündeki karaltı iyice yaklaşıyor.

Hayvanlar isteksizce göğe baktılar. Ama bu defa onlar da batıda bir karaltı gördüler. Açlıktan gücü bitmiş çakal sincaba :

— Kuşlar geri dönüyorlar, diye fısıldadı.

Sincap öyle sevindi ki, ince sesiyle :

— Kuşlar, kuşlar geliyorlar ! diye haykırdı.

KALEM UÇLARI

Dolma kalem kullanıyorsanız, yazınızı bitirdikten sonra kalem ucunu silmeyi unutmayın. Adi kalemle yazdığınız zaman uçları sık sık, asit borikli suya batırın. Kalem uçlarınız daima temiz ve parlak kalır.

★

KARA TAHTA YERİNE

Evde ödevlerinize çalışırken, fazla kâğıt sarfetmemek için düz renk, büyücek, dört köşe bir muşamba parçasını raptiyeyle duvara tutturun. Bunu kara tahta yerine kullanabilirsiniz. Muşambanızın rengi açıksa, kullanacağınız tebeşir koyu renk; koyuysa, beyaz olmalı. Dökülen tebeşir tozlarının yeri kirletmemesi için muşambanın altına bir bez veya gazete sermeyi unutmayın.

En sonunda kuşlar yeryüzüne ulaştılar. Hepsinin sırtında bir torba vardı. Bunlar çayır otu tohumu, çilek, böğürtlen, ağaç tohumları ve canlıları besliyecek bin bir çeşit tohumlardı. Küme küme uçuşarak yeryüzüne tohumları serptiler.

Zavallı hayvanlar hem açtılar, hem de çok yorgundular. Birbirlerini itip kakıyorlar, her şeye öfkelenerek homurdanıyorlardı. Oysa ki, kuşlar oraya buraya cıvıldaşarak uçuyor, en güzel şarkılarını söylüyorlardı. Bir zaman sonra toprak yer yer çatlamağa, ufacık filizler orada burada baş vermeğe başladı. Birdenbire yeryüzü yeşilleniverdi. Canlıların artık sevincine diyecek yoktu.

Günlerden bir gün iki İlâh yeryüzüne gelip hayvanları bir araya çağırdılar. Şinob sanki bilmiyormuş gibi :

— Neler yiyorsunuz ? diye sordu.

Hayvanlar hep birlikte :

— Kuşların bize getirdikleri şeyleri yiyoruz, diye cevap verdiler. Ağaçların yapraklarını, otları, meyvaları, böğürtlenleri yiyoruz.

— Pek güzel, sadece topraktan yetişen şeyleri yediğiniz müddetçe mesut olabilirsiniz.

Ağır başlı Tobat şöyle dedi :

— Kuşların hakkını nasıl ödeyeceksiniz ?

Hayvanlar susuyorlardı. Büyük İlâh Şinob cevap verdi :

— Kuşlar her zaman toprağı coşturan tohumların taşıyıcıları olsunlar. Yeller onlara yardım etsin. Bütün görevleri bereket tohumlarını getirmek olduğu için hep mutluluk içinde yaşasınlar. Ey İlâh kardeşim, onlara parlak tüyler ver, boğazlarından her zaman tatlı sesler taşsın. Yarattığımız dünyayı güzelleştirip, canlıları şenlendirsinler.

Ayhan BİRAND

Erzurum Destanı

«BU gelinlik kızlar, ihtiyar erkekler ve nineler Türk milletinin şan ve şerefi için döğüştüler ve öldüler. Şimdi Türk milletinin kalbinde yaşıyorlar.» (1877 - 1952)

Bu satırlar, Erzurum'daki «Aziziye Tabyası» denilen yerde bundan 7 yıl önce dikilmiş olan anıtın altında yazılıdır.

82 yıl evvel, Türk - Rus Harbinde bir gece, sabaha iki saat kala düşman Erzurum civarındaki Topdağında nöbetçileri bastırmış, iki istihkâmı ele geçirmişti. Uyku sersemliği ile yatağından fırlayan askerlerimizle düşman arasında tarihte eşine az rastlanır bir savaş başladı. Bu boğuşma sabaha kadar sürdü.

Savaş gürültüleri, Erzurum şehrine kadar uzanıyordu. Bu acı seslerle uyanıp sokaklara fırlayan halk, ellerine geçirdikleri sopa, balta ve satırlarla düşman üzerine yürümeğe hazırlandılar. Bu arada, o güne kadar istihkâmlardaki askerlere çamaşır, ekmek, peynir, zeytin ve su taşıyan Türk kadınları da erkeklerin arasında yer aldılar. Minarelerden halka şöyle bağırıyorlardı:

«Kardeşler, biz sağken düşman buralara giremez!... Anamız bizi bugün için doğurdu. Devlet, millet, vatan için çalışacak gün bugündür.»

İşte, bu kükreyişe katılan Türk kadınlarından biri de Nene Hatun'du. Kendisi o günü şöyle anlatıyor:

«Muharebe gürültüleriyle uyandık. Kocam baltasını kaptığı gibi dışarıya fırladı. Biraz sonra geri dönerek: «Nene, Rus istihkâmlara girmiş; sen çocuğa bak, arkamdan gelme. Biz düşmanı durdururuz. Eğer Rus şehre girerse siz kendinizi boğunuz!...»

Biz, daha on beş gün önce, Pasinler'in Çepenli köyünden küçük çocuğumla birlikte Erzurum'a gelmiştik. Bütün şehrin boşaldığı, düşmanla boğuşmağa, vatanı kurtarmağa gittiği gün ben nasıl evde kalabilirdim? Ufak yavrumu Allaha emanet ederek evde bulunan satırı aldım. Sel gibi akan kalabalığa karışarak istihkâmlara doğru koşmağa başladım. Mecidiye İstihkâmlarını aşıp alçağa indiğimiz zaman düşmanın ateşi altında, ölene bakmadan ileri atıldık. Bazan satırla, bazan taşla vuruyor, önümüze çıkan her Rusu devirerek Aziziye İstihkâmlarına doğru ilerliyorduk.

Asker kardeşlerimiz bir taraftan, biz bir taraftan istihkâmlara girdik. Bu arada istihkâmların bir tarafında yaralı olarak yatan kardeşim Hasan'ı gördüm. Ağlıyarak üzerine atıldım. Kardeşim Hasan:

«Abla, ağlama, anamız bizi bugün için doğurmuştu. Ben de dedem gibi şehitlik rutbesine erişmeyi her zaman istemiştim. Rusu kovduk ya, gerisine gam yemem» dedi ve gözlerini yumdu.

O gün evde bıraktığı küçük oğlu Nazım ve ondan sonra doğan üç oğlundan ikisini Birinci Dünya Harbinde şehit veren bu kahraman Türk anasını 22 Mayıs 1955 günü kaybettik. Öldüğü zaman 98 yaşında idi.

✶

Erzurumlu analar bugün bile yavrularına kış gecelerinde masal diye hep bu kahramanların savaşını anlatırlar.

Enver Naci GÖKŞEN

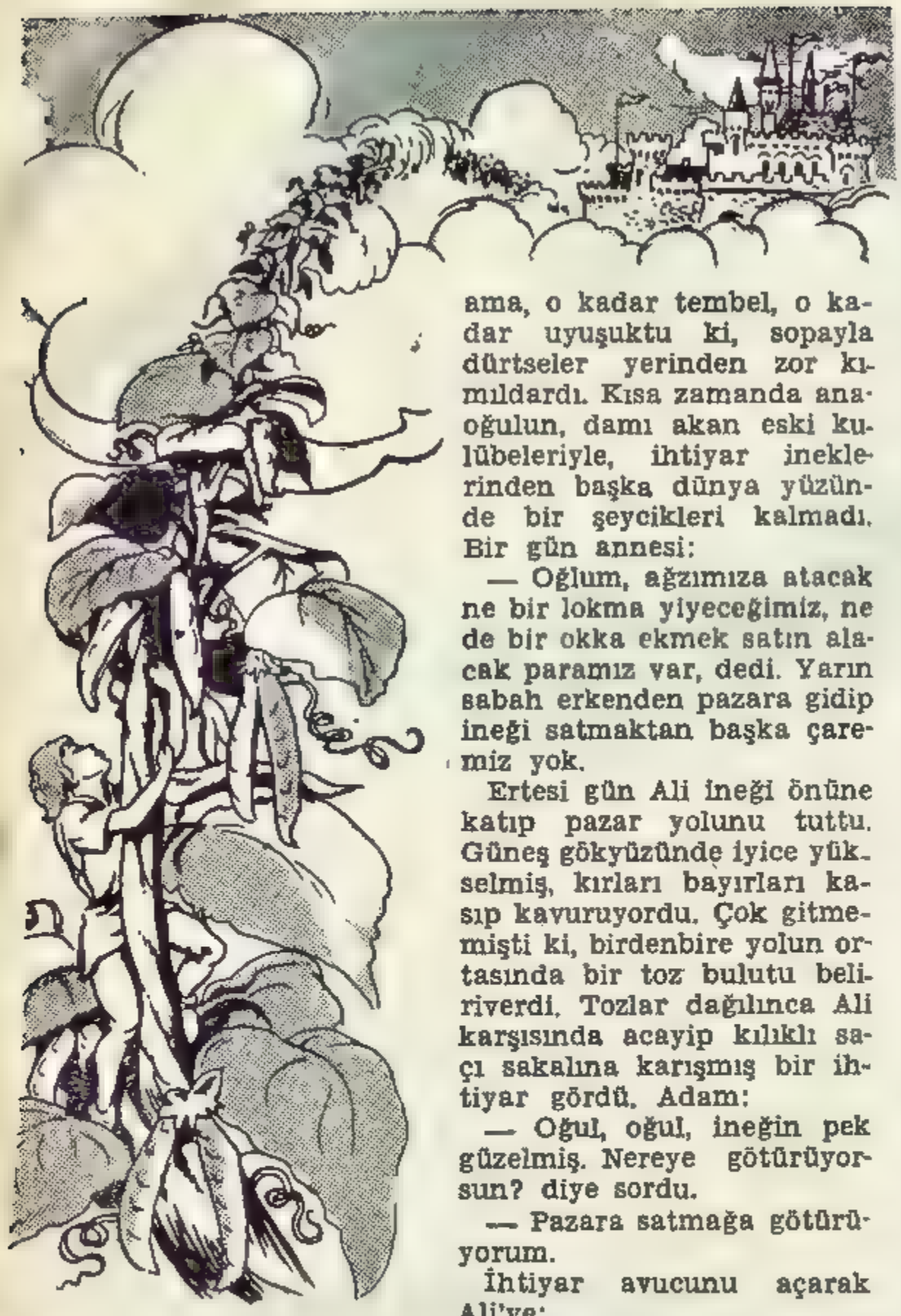

FASULYA TANELERİ

EVVEL zaman içinde, kalbur saman içinde deve tellâl iken, pire berber iken ben dedemin beşiğini tıngır mıngır sallar iken, bir köyde çok fakir bir kadıncağızla oğlu Tembel Ali vardı. Ali iyi huylu bir çocuktu ama, o kadar tembel, o kadar uyuşuktu ki, sopayla dürtseler yerinden zor kımıldardı. Kısa zamanda ana-oğulun, damı akan eski kulübeleriyle, ihtiyar ineklerinden başka dünya yüzünde bir şeycikleri kalmadı. Bir gün annesi:

— Oğlum, ağzımıza atacak ne bir lokma yiyeceğimiz, ne de bir okka ekmek satın alacak paramız var, dedi. Yarın sabah erkenden pazara gidip ineği satmaktan başka çaremiz yok.

Ertesi gün Ali ineği önüne katıp pazar yolunu tuttu. Güneş gökyüzünde iyice yükselmiş, kırları bayırları kasıp kavuruyordu. Çok gitmemişti ki, birdenbire yolun ortasında bir toz bulutu beliriverdi. Tozlar dağılınca Ali karşısında acayip kılıklı saçı sakalına karışmış bir ihtiyar gördü. Adam:

— Oğul, oğul, ineğin pek güzelmiş. Nereye götürüyorsun? diye sordu.

— Pazara satmağa götürüyorum.

İhtiyar avucunu açarak Ali'ye:

— İneğini bana verirsen karşılık olarak bunları veririm, dedi.

Avucunun içinde Ali'nin hayatında o zamana kadar görmediği kırmızı, sarı, mavi renkte fasulye taneleri vardı. Ali güzel fasulyeleri görünce hemen ineğin yularını ihtiyara uzattı. Adam hayvanı önüne katıp oradan uzaklaşırken:

— Oh oh, yaşlı bir ineğe karşılık bu güzel fasulye tanelerini aldım, doğrusu kârlı sayılırım, diyerek eve döndü.

Hızla kapıyı açarken:

— Anne bak, ineğe karşılık ne aldım, diye seslendi.

Ama annesi fasulyeleri görünce öyle öfkelendi ki, bir domates gibi kızardı, tir tir titreyerek:

— Hey aptal oğlum hey, yine seni kandırmışlar, kocaman ineğe karşılık bir avuç fasulyeyi nasıl alırsın? diye haykırdı ve tuttuğu gibi fasulyeleri pencereden dışarı fırlatıverdi.

O akşam Ali yatağına girdiği zaman açlıktan karnı zil çalıyordu.

Ertesi sabah gözünü açınca odasında bir değişiklik farketti. Her zaman ışıl ışıl güneş ışığıyla dolu olan oda, bugün gölgelenmişti. Hızla yataktan fırlayıp ne olmuş diye dışarı baktı. Pencerenin önünde fil kulağı kadar büyük yaprakları olan bir ağaç vardı.

— Tuhaf şey, dün akşam burada ağaç falan yoktu, diyerek çabucak dışarı fırladı. Fırladı da ne gördü? Pencerenin önünde, tam annesinin fasulyeleri fırlattığı yerde kocaman, yemyeşil bir fasulye fidesi bitmiş, tâ gökyüzüne kadar uzanmıyor mu?

Ali, boynu kaskatı kesilip tutuluncaya kadar gökyüzüne baktı.

— Elbette bu ağacın sona erdiği bir yer, bir tepesi vardır, diye düşündü. Oraya varıncaya kadar ağaca tırmanayım.

Böylece Ali upuzun ağaca çıkmağa başladı. Yükseldikçe yükseldi, tırmandıkça tırmandı. Aşağıdaki kulübe ufacık siyah bir nokta halinde kalmıştı.

En sonunda kendini bulutların üstünde buldu. Orada tam fasulye dalının bittiği yerde etrafı hendeklerle çevrili, sekiz on tane kulesi olan kocaman bir şato duruyordu.

Ali açık kapıdan içeri süzülerek karanlık dehlizlerde

gezinmeğe başladı. Derken çok büyük bir mutfağa vardı. Bir aşçı alev alev yanan ocaktan, mis gibi kokan ekmek tepsilerini çıkarıp masaya diziyordu.

Ali'yi görünce elindeki tepsiyi büyük bir gürültüyle yere düşürdü:

— Vah talihsiz çocuk vah, sen buralara nereden düştün? Bu şatoda korkunç bir devin yaşadığını ve senin gibi çocukları yediğini bilmiyor musun? dedi.

Tam o sırada yer sarsılmağa, duvarlar tirtir titremeğe başladı. Aşçı:

— Dev geliyor, çabuk saklan, dedi.

Ali çabucak yüklüğün içine sığındı. Derken korkunç bir dev yeri göğü titreterek homurdana homurdana mutfaktan içeri girdi. Elindeki kocaman sopasını sallayarak:

— Ham, hum, ham, hum... Burnuma insan kokusu geliyor, diye kükredi.

Bütün köşe bucağı, iskemlelerin altını kokladı, tam yüklüğe yaklaşırken aşçı, üzerinden buram buram dumanlar tüten büyük bir tabağı sofraya koyarak:

— Burnunuza kızarttığım kuzunun kokusu geldi, dedi.

Kuzu kızartması devin en sevdiği yemekti. Ali'nin şansına hemen hapur hupur yemeğe koyuldu. Belki yüz kişiyi doyuracak yemeği çabuk çabuk yutuşunu Ali karnı açlıktan zil çalarak, ağzının suyu akarak seyretti. Ama bu sırada zavallı çocuğun karnı guruldamağa başlamasın mı? Dev iyice doyunca:

— Çabuk sihirli tavuğumu getirin, diye emretti.

Aşçı denileni bir anda yaptı.

— Sihirli tavuğum, efendine bugün kaç altın hediye edeceksin bakalım?

Göz açıp kapayıncaya kadar tavuk masanın üstüne altın bir yumurta yumurtlayıverdi. Ali olduğu yerden bu tavuğa sahip olmanın epey kârlı bir iş olacağını düşünüyordu. Karnını tıka basa doyuran dev, az sonra horlayarak uyumağa başlayınca çocuk usulca saklandığı yerden çıktı, tavuğu koltuğunun altına kıstırıp fasulye ağacından aşağıya kaydı, doğruca evine gitti.

Kısa zamanda sihirli tavuk onları zengin etti. Rahata, huzura kavuştular.

Ali bir gün yine fasulye sırığına tırmanıp şatoya gitti. Usulca dolabın içine gizlendi. Dev bu defa karnını doyurunca aşçıya sihirli kemanını getirmesini emretti. Keman kendiliğinden güzel havalar çalıyordu. Dev bu sefer de uykuya dalınca Ali gizlendiği yerden fırladı, kemanı kaptığı gibi fasulye ağacına koştu. Ama bu defa sihirli keman kendi kendine çalmağa başlamasın mı? Mutfakta kocaman iskemlesinde uyuyan dev birden şatoyu zangır zangır sarsan bir homurtuyla gözlerini açtı.

— Ham hum, ham hum, burnuma insan kokusu geliyor, diye kükredi. Ama bu defa elimden kurtulamıyacak.

Şatodan fırladı, fasulye ağacından aşağıya inmekte olan Ali'yi gördü. Çocuğun peşinden o da aşağıya kaymağa başladı. Ama devin ağırlığından ağaç öylesine sarsılıyordu ki, Ali sıkıca iki eliyle yapıştığı halde zor tutunuyordu. Yere yaklaştığı zaman var gücüyle:

— Anne, çabuk ahırdan bir balta kap, getir, diye bağırdı.

Yere inince baltayı kaptığı gibi fasulye ağacını kökünden uçuruverdi. Dev bütün ağırlığıyla şırap diye yere düştü, toprakta kocaman bir çukur açarak içine gömüldü. Ali ile annesi hayatlarının sonuna kadar sihirli tavuk ve kemanla rahat ve mesut yaşadılar.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine.

MACUNCU MUSTAFA

Tablasını oturttu mu başına
Şehrin en dik yürüyen adamıdır
Macuncu Mustafa.
O şimdi keyiflidir;
Devlet kuşu başındadır
Dokunulmaz ona.
Macun satar akşamlaradek
Fakat macun yemez.
Çocukların hakkına el sürmez.
Gani gönüllüdür Mustafa
Bol verir, herkes sever.
Lâkin, macun! diye bağırırken
Sesi sevilmez:
Nezlelidir...

Orhon M. ARIBURNU

ÇİNG'LE ÇANG
ve
Mermer Levha

ÇİNG ile Çang, iki genç ahbap, ikisi de miyop, bir akşam üstü oturmuşlar hem yemek yiyorlar, hem de şundan bundan gevezelik ediyorlardı. Bir aralık Çing: «Benim gözlerim kuvvetlidir,' Çang,» dedi, «Ben senden daha iyi görürüm.»

Çang cevap verdi: «Ne münasebet! Ben senden çok daha iyi görürüm.»

Çing: «Uzun lâfa ne lüzum var? Denemesi kolay» dedi. Şehirde Bo-Hi adında bir mâbet vardı. Onun dış duvarlarına son günlerde üstü yazılı bir mermer levha asılmış olduğu söyleniyordu. Çing teklif etti:

Bizim iki ahbap beraber oraya gidecekler. Yazıların uzaktan azıcık belirdiği yere kadar levhaya yaklaşıp tam orada duracaklar. O yerden hangısi yazıları daha çabuk okursa bahsi o kazanacak.

Çing: «Pekiyi,» dedi, «Hemen yarın gidelim.»

Çang: «Yarın olmaz,» dedi, çünkü işi varmış, köye gidecekmiş, akşama kadar dönemezmiş.

Öbür gün üzerine mutabık kaldılar. Öbür gün ikindi üstü, buluşacak, beraber oraya gideceklerdi.

Ertesi sabah erkenden Çing mâbede gitti, duvara yaklaştı. Mermer levhayı okudu: **Mandarinlerin büyüğü ölülerin ulusu şanlı Goh - Bung için.** Döndü gitti. Hemen arkasından Çang göründü, sağı solu gözeterek usulca levhaya yaklaştı, o okudu; hem levhanın kenarında, ötekinin görmediği ince bir satır vardı, onu da okudu:

Kendisini çok sevenler tarafından.

Daha ertesi gün iki kurnaz dost buluştular, gittiler, mâbede yakın bir yerde durdular ve gözlerini levha tarafına diktiler.

Çing: «Yazı gayet seçkin, işte okuyorum,» dedi ve okudu: «Mandaların büyüğü, ölülerin ulusu şanlı Goh - Bang için.»

Çang: «Doğru okudun. Ama alt tarafı?» dedi.

Çing: «Nasıl alt tarafı? Hepsi bu kadar.»

Çang: «Yok, bu kadar değil! Alt tarafı var. İşte okuyorum: Kendisini çok sevenler tarafından.»

Çing: «Öyle bir şey yok. Sen uyduruyorsun.»

Çang: «Var ama senin o pek kuvvetli gözlerin göremiyor!»

Çing: «Yok, diyorum.»

Çang: «Var, diyorum!»

Tam bu sırada karşıdan bir râhip göründü, onlara doğru geliyordu. Çing'le Çang hemen karşıladılar. Birl bırakıp öbürü söyledi, dâvalarını anlattılar.

Râhip sükûnetle dinledi. Sonra geniş bir kahkaha attı:

«Çocuklar,» dedi. «O gösterdiğiniz yerde levha mevha yok! Düne kadar öyle bir şey vardı ama dün akşam götürdüler, mâbedin içersine koydular!»

Chistopher P. Cranch'ten adapte

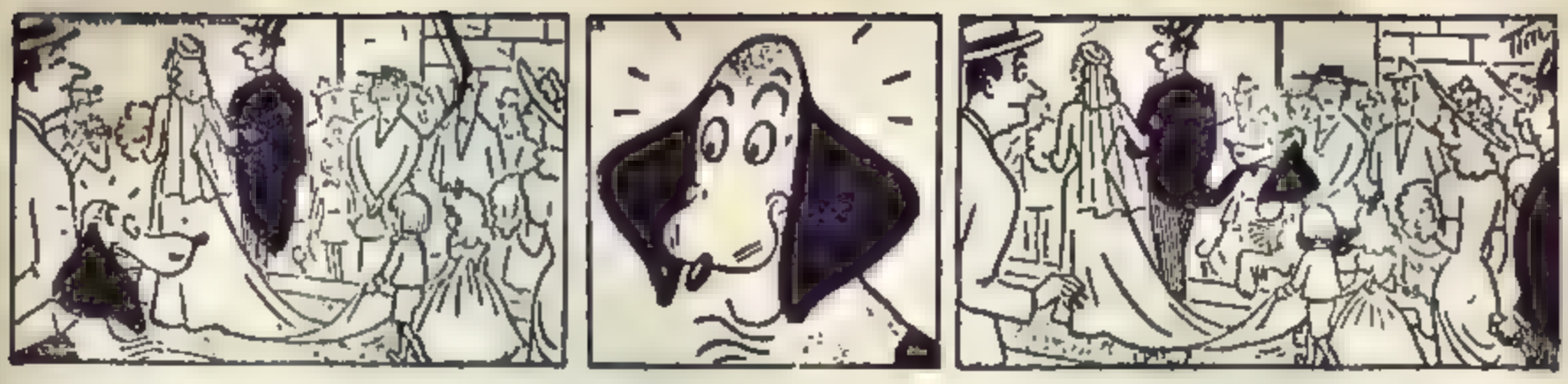

GÜLELİM

OKULA NE HACET?

Kekemenin biri, tramvayda giderken biletçi gelip:

— Nereye? diye sormuş.

Kekeme cevap vermiş:

— Ke... ke... ke... ke... kekeme okuluna.

Biletçi şaşırarak:

— Bayım, demiş, siz maşallah çok iyi kekeliyorsunuz, okula ne hacet?

★

KÖŞESİZ TABAK

Altan, yemek yerken annesine sordu:

— Anne bu etin kemiğini nereye koyayım?

— Tabağın köşesine koy oğlum.

— Koyamam anneciğim, benim tabağım yusyuvarlak! Köşesi yok ki...

★

GÜNEŞ BİLE

O gün çok sıcak vardı. Can, bir aralık bulutlar arkasına giren güneşi, babasına göstererek:

— Babacığım, bak ne kadar sıcak var, güneş bile gölgeye kaçıyor, dedi.

★

ANA SINIFINDA

Öğretmen — Kaya, söyle bakayım, hava iyi olduğu zaman üstümüzde ne görürüz?

Kaya — Gökyüzünü görürüz öğretmenim.

Öğretmen — Hava yağmurlu olduğu zaman ne görürüz?

Kaya — Şemsiyeyi!..

★

DOĞUM GÜNÜ HEDİYESİ

Halası, Güner'in annesine sordu:

— Güner'e bu yıl doğum gününde neler geldi?

— Beş kitap, bir eşarp, dört mendil, 2 dolma kalem, ve kızamık..

★

AMAN NE BİLMİŞ

Çocuk, akşam suçlu suçlu babasının yanına giderek:

— Babacığım, dedi, karanlıkta yazı yazabilir misin?

— Elbette yazarım.

— Öyleyse ışığı söndüreyim de karnemi imzalayıver...

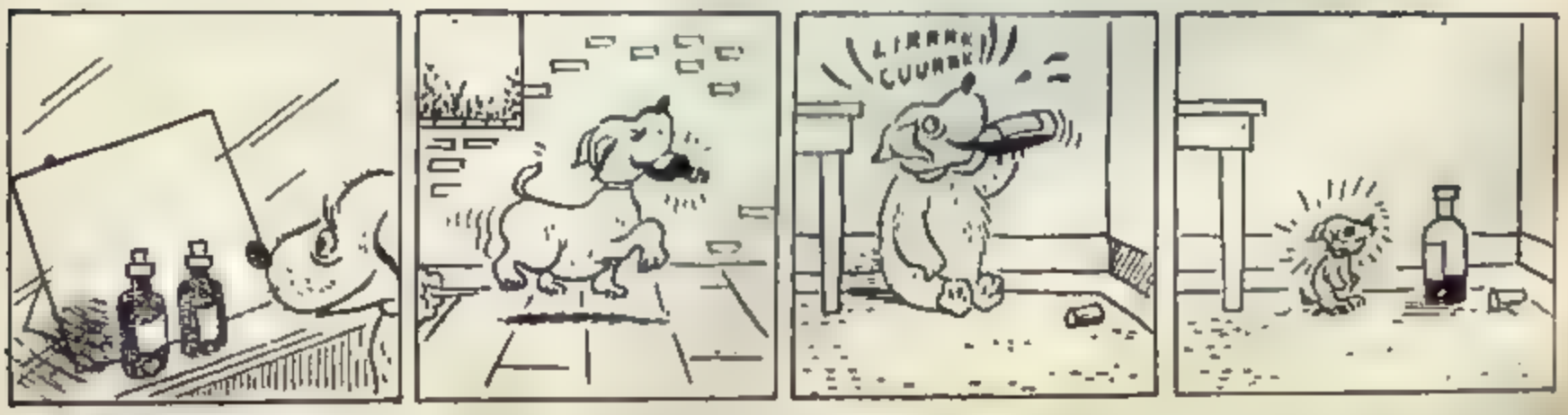

İstanbul'dan Ümit Akyunak kardeş soruyor:

«Dalgın olduğumuz zamanlar elimize aldığımız bir eşyanın veya herhangi bir şeyin farkına varmıyoruz... Acaba bu sırada sinirler vazifelerini niçin yapmıyorlar?»

«Dalgın olmak» zihnin bir şeye dalmış olması, başka her şeyi bırakarak yalnız onunla meşgul olması demektir. Zihnin meşgul olduğu şeyin önemine göre dalgınlık pek derin olabileceği gibi hafif de olabilir. Edison'un dalgınlıkları meşhurdur. Onun gibi büyük icatçılar ile bilginler çok zaman bir icat konusu veya bir bilgi meselesiyle meşgul oldukları için zihinlerini bütün kudretiyle o konu ve meseleye verirler, etraflarında olan bitenlerin farkına varmazlar. İnsan bu halde iken de sinirler vazifelerini yapar, meselâ görme sinirleri gözünüzdeki şeylerin hayallerini beyne götürür, işitme sinirleri de ses dalgalarını beyine ulaştırır; fakat beyne gelen bu haberler zihnin dalgınlığını yenecek kadar şiddetli değilse, başka bir konu ile şiddetle meşgul olan zihin onun farkına varmaz. Ama beyne gelen haber, dalgınlığı yenecek derecede şiddetli olursa zihin hemen dalgınlıktan çıkar, gene etrafla ilgilenmeye başlar. Meselâ bütün dikkatinizle bir aritmetik meselesini çözmekle meşgul iken yanınızdakinin ne konuştuğunu farkedemezsiniz. Ama o sırada biri birden sesini yükseltiverirse, o anda yüzünüzü o tarafa çevirirsiniz. Bir de meselâ, deniz kenarındasınız, karşı sahile bakıyorsunuz. Manzarada adalar var, vapurlar, yelkenli kotralar, sandallar, plâjda eğlenen insanlar var. Ama siz bunlardan o anda hangisine dikkatinizi vermişseniz, yalnız onu seçkin görürsünüz. Geri kalanları hemen hemen görmez gibi olursunuz. Halbuki hepsinin hayalleri beyne gitmektedir.

Sözün kısacası: Zihin dalgınken sinirleri vazifelerini yapmakta devam ederler. Duygu organlarından beyne gelen haberler zihni dalgınlığından uyaracak derecede şiddetli değilse, zihin bunların farkına varmaz. Şiddetli ise o anda dalgınlıktan çıkar, kendini toplar, olan bitenlerin farkına varmağa başlar.

★

Elâzığ'dan Ergun Tok kardeşe:

Sorduğunuz şeyleri Doğan Kardeş Yayınları arasında yeni çıkan «Eşyaların Hikâyesi» ve «Işığın Hikâyesi» adlı kitaplarda bulabilirsiniz.

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

VAPUR

Denizlerde dolaşır,
Bayrağı dalgalanır,
Dumanı göklere akar,
Burnu suları yarar,
Yeni bir liman arar
Güzel vapur...

İsmail Mahmutoğlu

KIŞ

Niçin durmadan
Odun istersin bizden
Fırtınalar, yağmurlar
Hiç eksik olmaz senden.

Şimdi evlerde bütün çocuklar
Dört gözle bekliyor gitmeni.
Haydi arabanı çek artık
Kimse sevmiyor seni!...

Özden Alev

YOLCULUK

Tam yarım saat sonra
Vapura bineceğim,
Amcama gideceğim.

Üç çocuğu var,
Çok yaramaz,
Böyle çocuklarla
Bir türlü geçim olmaz!

Ali Sağdıçoğlu

BİLMECE BULMACA...

Soldan sağa :
1 — Kara
2 — Su kenarlarında biter
4 — Kırmızı _ İsim
5 — Hanımların cebi

Yukarıdan aşağıya :
1 — Başın kendi örtüsü
2 — Dumanın bıraktığı kara toz - Bir nota
3 — Zıddı kış
4 — Zıddı çok - Hem koşar, hem çeker, hem taşır
5 — Evin bir bölümü

★

MART — TI — YAK — BAK
RIR - TI - DAN - PI - KA -
REK - KAZ - KÜ - RIR - MA

Bu birkaç heceyi öyle birleştiriniz ki, Mart ayı için söylenen sözlerden biri olsun.

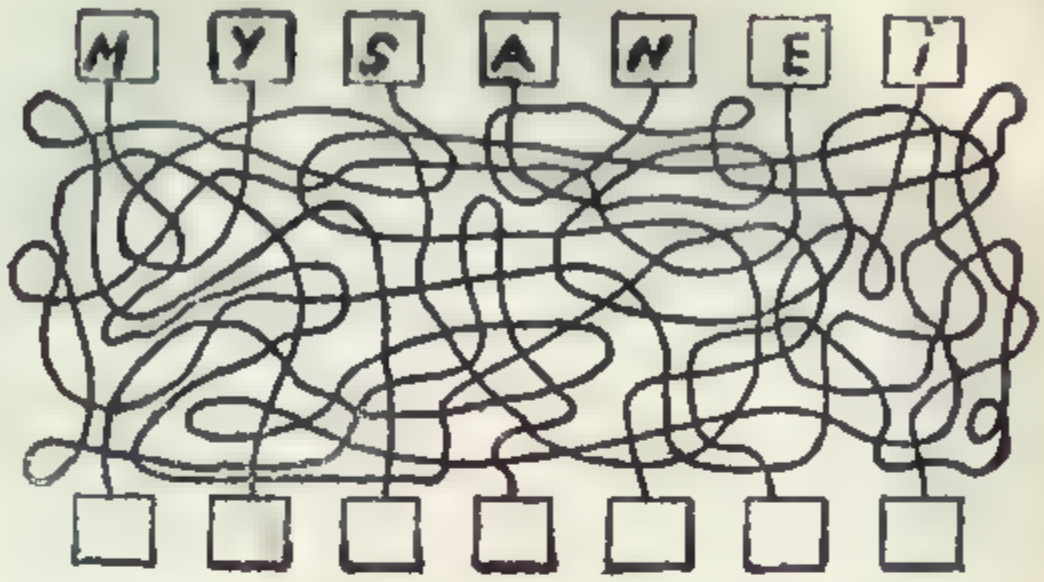

Alttakı kutuların, hangi harflere gittiğini bularak üstteki ismini düzeltiniz.

GELBERİ

Bu oyun, istenildiği kadar çocukla oynanabilir. Yere tebeşirler bir yuvarlak çizilir. Çocuklar arkaları yuvarlağa dönük olarak elele tutuşup yuvarlağın etrafında dönmeğe başlarlar. Aralarından seçtikleri kaptan, düdük çalınca, her oyuncu yanındaki oyucuyu çekip yuvarlağın içine bastırmağa uğraşır. Basan oyundan çıkar. En son kalan kaptan olur ve yeniden oyuna başlanır.

★

Doğan Kardeş'i
seviyorsan
ona abone ol
ve
abone bul!

BİR OYUN

KANGURU YARIŞI

Bu oyun, en az üç, en çok on çocukla oynanır. Her oyuncu için yere bir metre ara ile on tane küçük taş parçası dizilir. Oyuncular başlangıç çizgisinin arkasına sıralanırlar. Düdük çalınca herkes seke seke, kendi önünde sıralanan taşlardan atlıyarak son taşa kadar gider. Oradan yine ayak üstünde geriye döner. Her taşın üstünden atladıktan sonra eğilip taşı yerinden alır. Önce bitiren, oyunu kazanır. Eğer oyuncular, taşlardan birini düşürürlerse, yahut muvazenelerini kaybedip yere basarlarsa oyuna baştan başlanır.

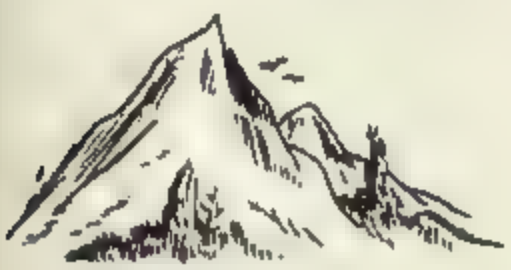

Bu resmi okuyabilir misiniz ?

60-T

TAMİRCİ DEDE

İHTİYAR adam eski evde tek başına yaşıyordu. Bütün gün çocukların kırılmış oyuncaklarını tamir ederdi. Bir gün çeşitli çiviler satın almak için şehre gitmeğe karar verdi.

O sabah erkenden eski potinlerini, paltosunu giyip yola çıktı. Soğuk bir Şubat günüydü. Kıtır kıtır buz tutmuş toprakta yürürken ayakkabıları gacur gucur diye ses çıkarıyordu.

Uzun zaman yürüdü. Bir ara pat, pat, pat, diye bir ses duydu. Dönüp arkasına baktı. Gelen küçük bir erkek çocuğunun sürdüğü yük arabasıydı. İhtiyar adam:

— Yavrum çok yoruldum, Arabana beni de alır mısın? diye sordu.

Çocuk arabayı hızla sürerek yanından geçerken:

— Hayır alamam, dıye seslendi. Şehre, Oyuncakların Geçidini seyretmeğe gidiyorum. Duracak vaktım yok. Deh, deh...

Araba geçti gitti. İhtiyar yoluna devam etti. Birazdan arkasında bir otomobil kornası duyarak yolun kıyısına çekildi. Şoförün yanında küçük bir kız çocuğu oturuyordu. İhtiyar yine:

— Evlâdım çok yoruldum, beni arabaya alır mısınız? diye sordu.

Kız çocuğu pencereden başını uzattı:

— Hayır, dedi, alamayız. Şehre Oyuncak Geçidini seyretmeğe gidiyoruz.

Sesi rüzgârla karışıp uzaklaştı.

İhtiyar yoluna devam etti. Çok yorulmuştu. İlerde bir köy evi gördü. Gitti, kapıyı çaldı. Küçük bir erkek çocuğu kapıyı açtı. İhtiyarı görünce:

— Buyurun dedeciğim, dedi, çok yorgun görünüyorsunuz, içeri girin!...

Çocuğun babası ihtiyara bir koltuk getirdi. Ocağın yanına oturttu. Annesi bir tabak yemek verdi. Çocuğun kıvırcık saçlı, küçük bir de kız kardeşi vardı. İkisi dedenin yanına oturup birçok sualler sordular. İhtiyar çocukları çok sevmişti. Birden gözüne yerde duran kırık bir bebek yatağı ilişti. Kıza:

— Bana biraz çiviyle bir çekiç getirirsen, oyuncağını tamir ederim, dedi.

Çocuk hemen istediklerini getirdi. İhtiyar kaşla göz arasında oyuncağı düzeltti. O zaman oğlan, kırılıp bir yana attığı tek tekerlekli el arabasını getirdi. İhtiyar onu da düzeltti. Çocuklara:

— Benim adım «Tamirci Dede» dedi.

Çocuklar, etrafta kırık dökük ne kadar oyuncakları varsa toplayıp ihtiyarın önüne yığdılar. Pat, pat, pat... İhtiyar uzun zaman onlarla uğraştı. Hepsini düzeltti. Çocuklar merakla onu seyrediyorlardı.

Hepsi tamamlanınca, sevinçten ihtiyara tekrar tekrar sarıldılar.

— Çok teşekkür ederiz Tamirci Dede, seni bize Allah yolladı, dediler.

— Bir şey değil çocuklarım.

İhtiyar eski potinlerini, paltosunu, eldivenlerini giydi:

— Allahaısmarladık, dedi. Çok iyi kalpli çocuklarsınız. Allah sizi annenize, babanıza bağışlasın.

İhtiyar adam potinleri gacır gucur ederek yoluna devam etti. Derken «Uuuv» diye bir ses duydu. Uğultu yukardan geliyordu. Başını kaldırdı. Pırıl pırıl bir uçak, önündeki tarlaya iniyordu.

Uçak yere konunca ihtiyar merak edip o tarafa gitti. Pilot inmiş, kanatta bir yeri tamir ediyordu. İhtiyar:

— Evlâdım, çok yoruldum. Beni uçağa alır mısın? dedi.

Pilot güldü:

— Dedeciğim sen nereye gidiyorsun?

— Şehre, çivi satın almağa...

Pilot kahkahalarla güldü:

— Elbette, sen nereye istersen başımla beraber götürürüm, dedi. Dur binmene yardım edeyim. Bir anda şehre varırız.

İhtiyar uçağa bindi. Havalandılar. Birkaç dakika sonra şehrin hava alanına indiler.

İhtiyar, şehre atlı arabayla gelen erkek çocuğuyla, otomobildeki kız çocuğundan daha erken vardı. Çünkü yolda birinin atının nalı düşmüş, öbürünün arabasının lâstiği patlamıştı.

İhtiyar rahat rahat alış verişini etti. Birikmiş parasını Yapı ve Kredi Bankasına yatırdı. Bir dükkânda istediği çivilerin hepsini buldu. Üstelik Oyuncak Geçidini de seyretti.

Dönüşte çiftlik evindeki iyi kalpli çocuklara uğrayıp fabrikadan yeni çıkmış gıcır gıcır oyuncaklar hediye etti.

Ayrılırken:

— Eğer oyuncaklarınız kırılırsa üzülmeyin, hemen tamir ederim, dedi. Benim adım «Tamirci Dede». Dostlarıma elimden gelen her yardımı yaparım.

DİKKAT

Bazı kardeşler bize çok karanlık veya soluk fotoğraflar yolluyorlar. Bunların basılmasına imkân yoktur. Bu yüzden bir çok kardeşin resmini yayınlıyamadık. Eğer bu sayfada resminizin çıkmasını istiyorsanız parlak ve net fotoğraflar gönderin.

Yıldız Serpintisi

SARIKIZ, bembeyaz burunlu, sağrısında beyaz bir lekesi olan kahverengi bir inekti. Senelerdir çiftlik evinin arkasındaki avluda, tavuk kümesine bitişik sundurmada yaşıyordu. Çiftlik sahibinin kalabalık ailesine yetecek kadar süt veriyor, artanı da kasabadaki muhallebiciye satılıyordu.

Sarıkız hayatından memnundu. Çok talihli olduğuna inanıyor, günün birinde başına fevkalâde şeyler geleceği içine doğuyordu.

Gündüzleri kümesteki tavukların gevezeliklerini dinler, yolun öte tarafındaki arsada çocukların top oynayışlarını seyrederdi. Ama o daha fazla geceyi seviyordu. Bulutların arasından sıyrılan ay gökte parlamağa başlayıp, havayı yeşil çimen kokusu kaplayınca Sarıkız çok güzel rüyalar görmeğe başlardı.

Rüyasında kendisini zayıflamış, gençleşmiş, güzelleşmiş, bir geyik kadar çevik, çayırların üstünde oradan oraya sıçrarken görürdü.

Bir gece ahırda uyuklarken birden, «Möööö» diye hafif bir ses işitti.

— Kim o? diyerek uyandı. Uykulu gözlerle etrafına bakındı. Ahırın eşiğinde güzel bir inek duruyordu. O kadar beyazdı ki, tüyleri tıpkı kirağı gibi parlıyordu. Billûrdan boynuzları, gök gibi masmavi gözleri vardı. Beyaz inek:

— Benimle birlikte gel, dedi.

— Gelemem, kapı kilitli.

Beyaz inek boynuzlariyle kilide dokundu ve:

— Sıçra, dedi.

Sarıkız ön ayaklarını kaldırdı, tuhaf değil mi? Birdenbire bir pamuk kadar hafiflemişti. Havada dümdüz yükselmeğe başladı. Ansızın yanlarında beliren tırtık tırtık ufacık bir bulut kümesine binip beyaz inekle beraber göğe doğru yükseldiler.

Bulut onları çok, pek çok yükseklere götürdü. Yıldızların arasından, Seretan, Koç, Yengeç burcundan geçip Samanyoluna vardılar. Orada ılık bir meltem esiyor, yıldızlar titreşerek göz kırpıyorlardı. Bulut artık durmuştu. Sarıkız:

— Neredeyiz? diye sordu.

— Yeşil otlağa hoş geldin.

Etrafına bakındı. Önünde çepeçevre yeşil otlaklarla, taze ekinlerle kaplı geniş bir tarla uzanıyordu. Önce başakları, sonra otu tattı. Kendini o kadar gençleşmiş hissediyordu ki! Bir tüy kadar da hafiflemişti. Boynuzlarını dikti. Kuyruğunu savurdu. Yeşil otlakta hoplaya, sıçraya koşmağa başladı.

Bir zaman sonra yıldızların uykuya daldıklarını gördü. Artık gökte tek tük yıldız kalmıştı. Beyaz ineğe:

— Zannedersem dönmek zamanı geldi, dedi. Sahibim beni arar.

Tam o sırada ufacık bulut yine yüzerek yanlarına geldi. Sarıkız onun üzerine bindi. Beyaz inek:

— Hoşça kal, bir gün yine seni görmeğe geleceğim, dedi.

Bulut, Sarıkızı yeryüzüne, tam sundurmanın yanına bıraktı. Oh evi ne rahattı! Hemen uyuyakaldı.

Sabahleyin erkenden sahibi elinde süt bakracıyla ahıra gelip onu sağmağa başladı. Süt mis gibi taze ot ve çiçek kokuyordu. Dayanamayıp bir yudum tattı. Çok şaşırdı. Hayatında ilk defa bu kadar lezzetli bir süt içiyordu. Şaşmakta haklıydı. Çünkü Sarıkızın yeşil çayırda otladığını bilmiyordu. Gözüne sabah ışığında hayvanın boynuzlarında parıldayan bir şeyler ilişti. Çiğ damlası sandı. Onların, Sarıkızın gökten getirdiği yıldız serpintisi olduklarını nereden bilecekti?

A. R. B.

★

İKİ ÇOCUK ARASINDA

— Geçen gün Ali «Artık ben istikbale güvenle bakıyorum,» dedi. Ne demek istedi acaba?

— Babası onu Doğan Sigorta'nın Tahsil Sigortasına yazdırdı da...

Tarla Cadısı

TARLA Cadısı, ormandaki en yaşlı kayın ağacının kovuğunda yaşıyordu. Kocaman ormandaki cadıların içinde en üzgünü oydu. Kimse onu arkadaş diye yanına almıyordu. Bu yüzden Tarla Cadısı kendini çok yalnız hissediyordu. Gözlerinden sel gibi yaşlar boşanarak :

— Ah, ne olur, ben de başkaları gibi biraz şişman, biraz süslü, biraz şen olsaydım, diye hüngür hüngür ağlıyordu.

Cadıların en şişmanı Fırın Cadısıydı. Yeyip içip günden güne semirdiği için üzerine bindiği süpürge sapı kaç defa ağırlığını çekemeyip şırak diye ikiye ayrılivermişti. Ama kahkahaları ve gevezeliğiyle arkadaşlarına kendini sevdirirdi.

Bostan Cadısı ince uzun boyu, mavi gözleri, uzun lüle lüle sırma saçlarıyla gerçekten güzeldi. Tabii lüleleri kendinden değildi. Oduncular ormanda testere ile ağaçları keserlerken yerlere dökülen talaşları Bostan Cadısı toplamış, şapkasının kenarına dikkatle iliştirmişti. Lüleleri rüzgârla savrularak süpürge sapının üzerinde uçuşu doğrusu görülecek şeydi.

Süslü Rüküş pek şıktı. Harmaniyenin en uzunu mu dediniz, Süslü Rüküşün sırtındaydı. En yüksek şapka, en süslü süpürge sapı, en besili kedi yine onundu. Öyle şıktı ki, orman yolunda Tarla Cadısının geldiğini görünce güzel sopasına çalımla sıçrar, kolalı eteklerini fışş diye hışırdatarak tam yanından geçer giderdi.

Bir de herkesi güldüren, her girdiği yere neşe saçan Şen Cadı vardı. Ormandaki en iri meşenin kovuğunda yaşıyor, evinin önünde yaktığı ateşin üzerinde su dolu ibriğini fokur fokur kaynatırken kapı gıcırtısına benziyen sesiyle şarkılar söylüyordu. Ormanda sopalarının üzerinde uçarak geçirdikleri uzun kış gecelerinin sabahında bütün cadılar onun evinde toplanıp eğlenirlerdi. Zavallı Tarla Cadısı kovuğunda onların ormanda yankılar yapan kahkahalarını duyunca üzülür, somurtur, dudaklarını sarkıtırdı. Hiçbir zaman bu toplantılara onu çağırmazlardı.

Ama bütün cadılar ister birbirlerini sevsinler, ister sevmesinler, yılda bir defa toplanırlardı. O yıl da Tarla Cadısı her zaman olduğu gibi toplantı gününü büyük bir korkuyla düşünüyordu.

— Fırın Cadısının, Bostan Cadısının, Süslü Rüküşün bulunduğu bir toplantıya ben nasıl girerim ? Yine küçük görecekler beni. Kim bilir ne kadar üzüleceğim.

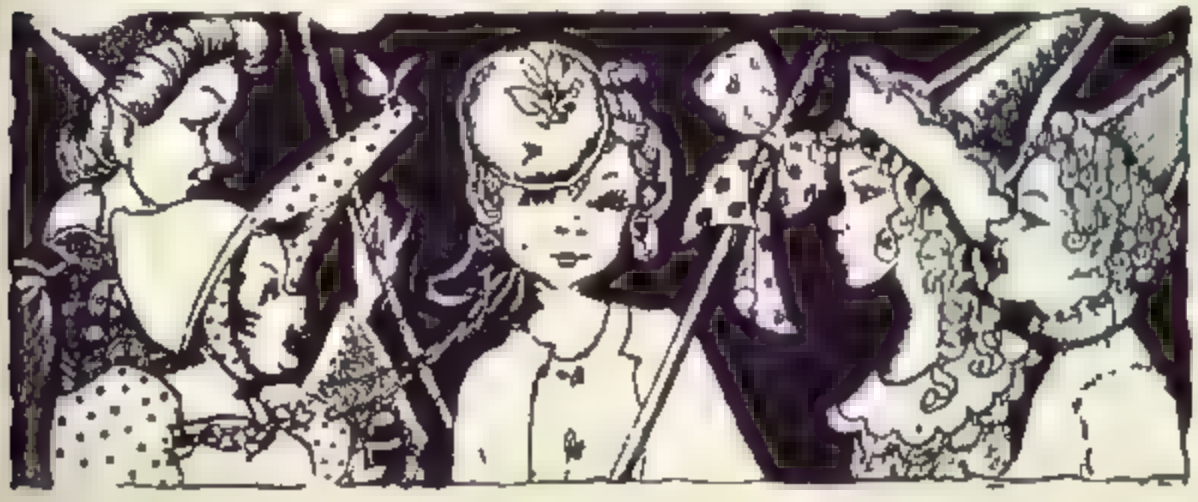

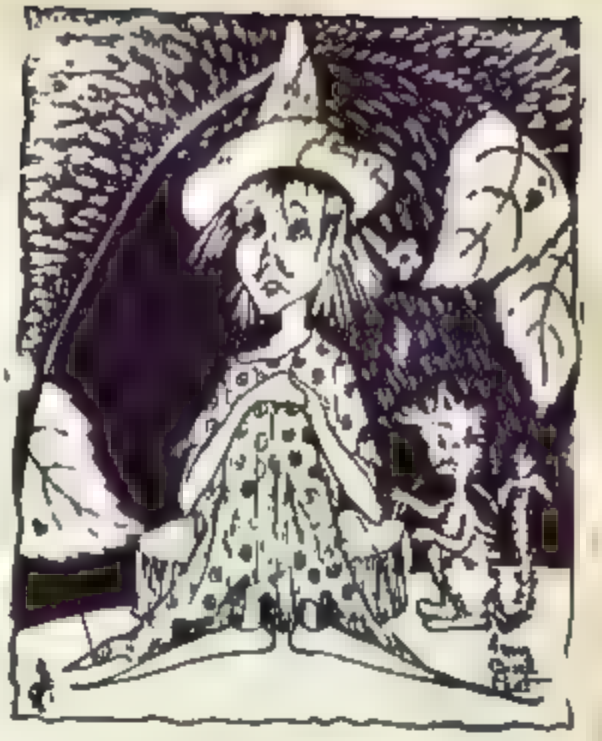

Odada üç aşağı, beş yukarı dolanıyor, arada bir durup duvara dayalı kırık aynada kendine bakıyordu.

— Ah ah, neler yapayım, neler edeyim de kendime çeki düzen vereyim. Acaba biraz şişmanlasam mı ?

Dalgın dalgın düşünürkeni bir ara yüzü parladı. Takvimin asılı durduğu duvara koşup toplantıya kaç gün kaldığını hesapladı. Tam dokuz gün. Elbette ki, bir cadı iyice yerse dokuz günde şişmanlayabilirdi. Ama ne yemeliydi ?

Tarla Cadısı masadan yemek kitabını kaptı ve sayfaları hızla çevirerek «Şişmanlatıcı yemekler» kısmına baktı. Listenin en başında «Gözleme» yazılıydı.

— Oh oh, şimdi hemen bir tepsi gözleme pişiririm.

Tam yirmi sekiz tane gözleme yaparak bir oturuşta yedi. Aynaya baktığı zaman bir parça şişmanladığını farketti.

— Haydi bakalım, sıra şimdi kendime biraz çeki düzen vermeğe geldi. Saçlarımı öyle düzeltmeliyim ki, yüzüm biraz şişman görünsün. Şapkamı ben de talaşla süsleyeyim.

Ormana çıkıp talaş aradı ama, Bostan Cadısı ne var ne yok hepsini toplayıp götürmüştü.

— Eh ne yapayım, ben de sarı yünden saç örüp başı-

ma takarım. Hem yün daha yumuşak, daha güzeldir.

Kovuğuna koşup sarı yünden kalın örgüler örerek başına taktı. O kadar güzelleşmişti ki, buna kendi de şaşmadı desek yalan olur. Sevincinden gülümsedi. Hayret, bir kat daha güzelleşmişti. Demek bu kadar çirkin ve sevimsiz görünmesine sebep asık suratlı olmasıydı.

— Bundan sonra hep güler yüzlü olurum. Ah biraz iyi kumaşım olsa kendime Süslü Rüküş'ünki gibi şık elbise dikerdim.

Ama bir çarşafla beyaz bir masa örtüsünden başka evinde kumaş yoktu. Oysa ki, çarşafı komşularından birine söz vermişti. Masa örtüsü ise eski ve soluktu. Birden cesaretlenerek :

— Ben de örtüyü boyarım, dedi.

Ama bunca işten epeyce yorulmuştu. Hemen on yedi tane daha gözleme yiyerek doğruca yatağına girdi. Bir güzel uyku kestirdi. Akşam kalktığında yanakları pespembe olmuştu. Hemen ormana gidip bir böğürtlen çalısından en kırmızı böğürtlenleri topladı. Ateş yaktı. İbriği üzerine oturtup su fokur fokur kaynayınca böğürtlenleri içine atarak karıştırmağa başladı. Masa örtüsünü böğürtlen boyasına atarken kalbi heyecandan «Küt, küt, küt» diye atıyor, sarsıntıdan ibrik sallanıyordu. Ama zahmetleri boşa gitmedi. Masa örtüsünü boyadan çıkarttığı zaman kırmızının güzelliğinden gözleri kamaştı. Tarla Cadısı hemen işe koyulup güzel bir elbise, bir de harmaniye biçti. Sevincinden dikişleri dikerken bağıra bağıra şarkı söylüyordu. Her beş on dakikada bir de, bir gözleme yiyordu.

Günler birbirini kovalıyordu. Üç, dört, beş, altı, yedi, sekizinci günler göz açıp kapayıncaya kadar geçiverdi. Toplantıya bir gün kalmıştı. Örgüler hazırlanmış, elbise, harmaniye tamamlanmıştı. Tarla Cadısı ise tam on beş kilo almıştı. Aynada kendini seyrederken :

— Birkaç tane de mücevher takacağım, dedi.

O zamana kadar hiçbir cadı mücevher takmadığı için kendini çok cüretli görüyordu. Ormana gidip kiraz topladı. İki buket yapıp papuçlarına toka gibi taktı.

En sonunda dokuzuncu gün geldi çattı. Tarla Cadı-

DERLİ TOPLU MUSUNUZ?

Derli toplu olmağa küçük yaştan beri alışırsanız okul, ev ve iş hayatınızda bunun çok faydasını görürsünüz.

Aşağıda verdiğimiz on iki soruyu dosdoğru olarak, kusurlarınızı saklamadan cevaplandırın.

— A —

1) Gece yatmadan önce dağınık olan odanızı derler toplar mısınız?

2) Bir eşyayı kullandıktan sonra tekrar eski yerine koyar mısınız?

3) Çıkardığınız elbiseyi hemen muntazam katlar veya askıya asar mısınız?

— B —

1) Dışarılık, temiz elbisenizi gündelik elbisenizden ayırmadan giyer misiniz?

2) Çorabınızın delik olduğunu görünce hemen örer veya ördürür müsünüz?

3) Elbiseniz lekelenince hemen temizleme çaresini arar mısınız?

— C —

1) Sınıfta kalem, defter ve kitaplarınızı intizamlı olarak saklar mısınız?

2) Kitaplarınıza, defterlerinize kap geçirir misiniz?

3) Defterlerinizi bitinceye kadar temiz tutar mısınız?

— D —

1) Yatağınızı muntazam yapar mısınız?

2) Çekmeceleriniz derli toplu mudur?

3) Küçük kardeşiniz eşyalarını, oyuncaklarını dağıtınca arkasından toplar mısınız?

Bu soruları cevaplandırırken her «Evet» cevabınız için 8; «Bazen» dediklerinize 5; her «Hayır» ınıza da 0 vereceksiniz. Yalnız B gurubundaki 1 ve 3 numaralı sorular için «Hayır» a, 8; «Evet» e, 0 verirsiniz.

Toplamınız 90 olursa tam mânasiyle derli toplu bir çocuksunuz. 70 puvan da fena değildir ama, bazı kusurlarınızı düzeltmeğe çalışmalısınız. Hele 40 puvandan aşağı alanlar yarını düşünerek tam bir ciddiyetle kendilerini derli toplu olmağa alıştırmalıdırlar.

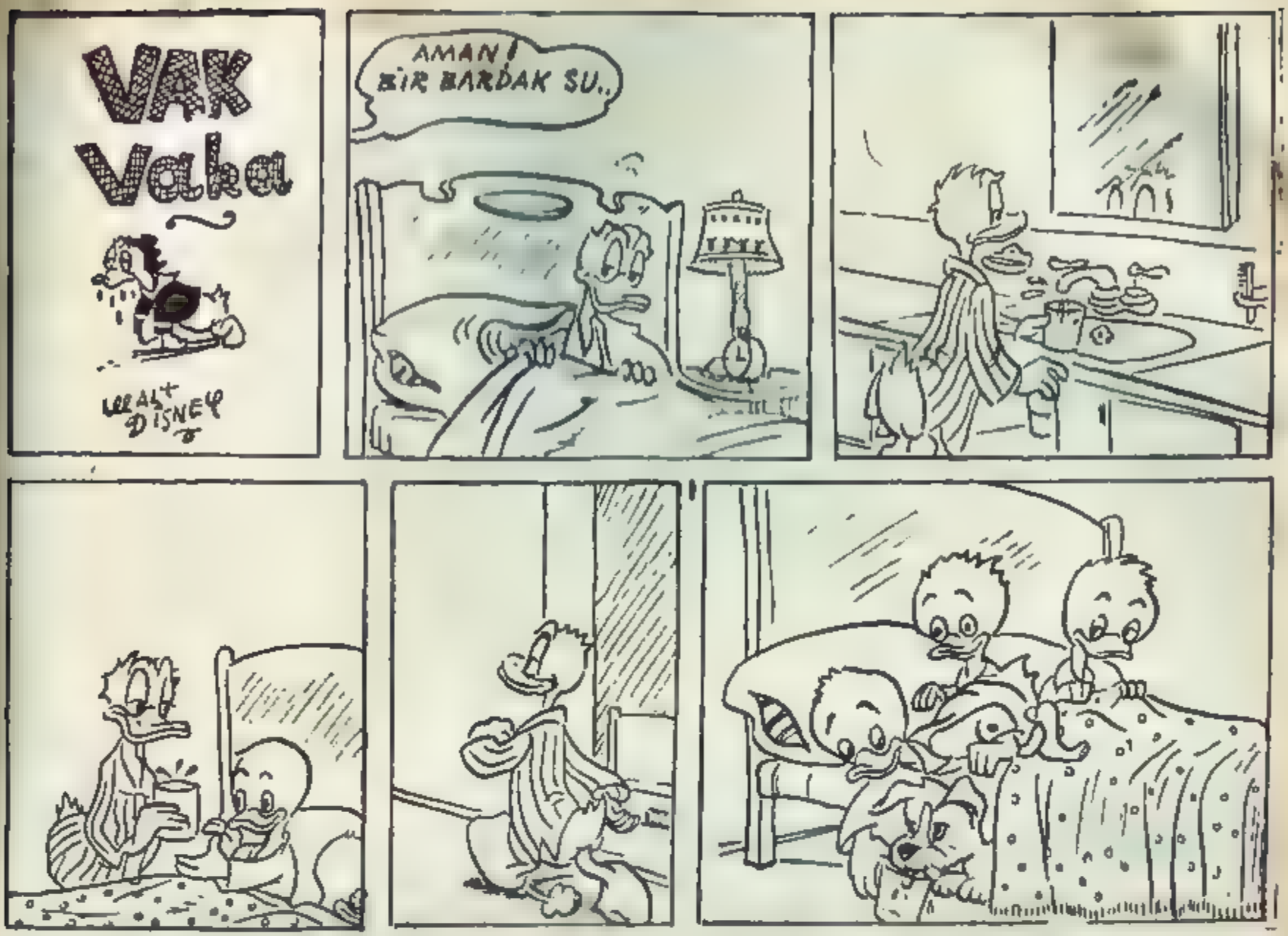

ak bir an önce giyinip süslenmek için sabırsızlanıyordu. Güzel kırmızı elbisesini giydi, başına sarı örgülerini taktı, kulaklarına kiraz sapları geçirip sırtına pelerinini aldı. Tam kırk üç tane gözleme yeyip aynaya baktı. Kendini görünce sevinçten yüzü kızardı. Ama birden yüzü asıldı. Dudakları sarktı:

— Ah ben, ah akılsız ben. Şapkayı nasıl unuttum?

Her şeyi, hattâ süpürge sopasını bile kırmızıya boyamağı hatırlasın da, bir şapkayı unutsun haa!... Kovukta şapka olarak bir tek kenarı lime lime eski külüstür cadı şapkası vardı. Birdenbire masadan bir gözleme kaptı. Üstüne bir demet kiraz tutturup iki kenarına kırmızı kurdeleler dikti, başına geçirdi.

— Eh, hiç te fena gitmedi. Elimden şimdilik bu kadarı geldi. Canları isterse beğenmesinler. Hem benimkisi hepsininkinden değişik olacak.

Böyle diyerek süpürge sapını kaptı, kovuktan salına salına çıktı. Toplantı yerine doğru uçtu.

Güzel bir güz akşamıydı. Ağaçların arasından parlak ay görünüyordu. Cadıların toplandıkları geniş kovukta büyük kara ibriğin altında yanan güz yapraklarının kokusu her tarafa yayılıyordu. Yakındaki bir ağacın dalında bir puhu kuşu neşeli neşeli öttü. Uzaktaki tarlanın ortasında bostan korkuluğu hafif rüzgârla sallanıyordu. İki yarasa geniş kanatlarını oynatarak ay ışığında uçuştular.

Tarla Cadısı halka şeklinde oturmuş cadıların tam ortasına dimdik yürüyerek, güler yüzle:

— Merhaba arkadaşlar, nasılsınız, iyi misiniz? dedi.

İlk önce hiçbiri onu tanıyamadı. Derken Fırın Cadısı bir çığlık attı. Cadıların hepsi imrenerek ona bakıyorlardı. Ama Tarla Cadısına en çok içerleyen Süslü Rüküş'tü. Yüzü kıskançlıktan sarardı, kızardı, morardı, derken şapkasını başından tuttuğu gibi fırlatıverdi.

— Çabuk söyle, bu şapkayı nereden buldun?

Tarla Cadısı tatlı tatlı gülerek:

— Kendim yaptım, dedi.

Süslü Rüküş:

— Ah ne olursun, bana da bir tane yap. Ama seninki gibi olsun. Ben de sana yeşil cam ayakkabı tokalarımı ödünç veririm, dedi.

Tarla Cadısı hayatında ilk defa bir toplantıda neşeleniyordu. Ama bütün bu sözlerden hiç şımarmadı. Utanarak gülümsüyor, hepsine kendisininki gibi birer şap-

— Sonu 49. sayfada —

Küçük Asker

10 Kasım 1958. Büyük Ata'nın ölümünün yirminci anma günü.

Eskişehir İkmal Merkezi Genel Müdürlüğünün önünde yapılan anma törenindeyiz. Birden, emreden bir çocuk sesi ile irkiliyoruz. Mikrofonda bir asker, Türk askeri... Ciddî.. vakur.. bizlere sesleniyor:

— Sayın büyüklerim... Büyük ordu kumandanları!... Şu gördüğünüz madalya, bana dedemden bir hâtıradır. Acaba aziz Ata'mızın Türk milletine en büyük hâtırası nedir? Elbette ki Türkiye Cumhuriyeti... Onun için sizleri bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum...

Sonra sözlerine devam ederek, Atatürk şiirini okuyor. Sevgisini, bağlılığını belirtiyor...

İşte küçük askeri, Galip Onbaşıyı ilk tanıyışım, ilk görüşüm böyle olmuştu...

★

Bir başka gün. Bir iş takibi için İkmal Müdürlüğü fotoğrafhanesine gitmiştim. Orada onunla karşılaştım. Bana yaşından umulmıyacak bir misafirperverlik gösteriyordu.

Küçücük bir boy... Tam tekmil asker kıyafeti... Tam askerce hal ve tavırlar. Hayran ediyor insanı. Yanımdaki boş sandalyeyi göstererek:

— Oturmaz mısın onbaşı? diyorum.

Hemen selâm vaziyetine geçip:

— Büyüklerin yanında asker oturmazl diye beni susturuyor.

Elimde Doğan Kardeş mecmuaları var. Bir tanesini ona veriyorum, karıştırıyor. Bir taraftan da konuşuyoruz.

Adının Galip Baraş olduğunu, 1954 yılında Eskişehirde doğduğunu, babasının uçak fabrikasında çalıştığını, annesinin terzilik yaptığını anlatıyor.

Bir ara soruyorum:

— Okuman yazman var mı onbaşı? Büyüyünce ne olacaksın?

— Var tabiî... Babam öğretti... Büyüyünce hava paşası olacağım... Uçakları çok seviyorum... Gece gündüz uçacağım...

— Doğan Kardeş mecmuasını nasıl buldun?

— Çooook, çok beğendim... Babama söyliyeyim de bana da alsın.

— En çok sevdiğin üç şey söyler misin?

— Atatürk, Türk bayrağı, babam...

— En çok nelere kızarsın?

— Anneme dikiş getiren kadınlara. Asker elbisemle sokakta yürürken elimden tutmak isteyenlere... Yalan söyleyen çocuklara...

Bu küçük hali ile, böyle büyük, büyük lâf etmesi beni şaşırtıyor. Biraz da çocuksu konuşsun istiyorum. Konuyu değiştirip soruyorum:

— Hangi oyunları seversin?

— En çok askerlik oyunlarını severim. Kâğıttan uçaklar yapar uçururum. Boş makaraları yanyana dizer asker yaparım. İçtima yaptırırım. Teftişe gelen kumandanlara, yirmi asker bir onbaşı emrinize hazırdır kumandanım diye tekmil veririm.

Oyunda bile askerlik... Uğraşmam boşuna... Ne türlü konuşsam söz dönüp dolaşıp askerliğe geliyor.

Doğuştan er olmak, mert olmak Türklüğe has bir vergi... Galip Onbaşıda Türklüğün iyi meziyetleri en güzel taraflariyle toplanmış.

Bedia Çetinörs

FEZA YARIŞI DEVAM EDİYOR

— Başı 10. sayfada —

düşünülünce, pekâlâ mümkün olacağı kabul edilebilir.

En yakın feza komşuları

Aydan sonra dünyaya en yakın komşular Venüs (Zühre) ve Mars (Merih) plânetleridir. Birincisi güneşle dünyamızın arasında, ikincisi güneşe dünyadan daha uzaktır. Venüs bize biraz daha yakındır. Her ikisi dünmızdan küçüktür.

Yıldızlı bir gece gökyüzüne bakarsanız pırıldayan yüzbinlerce yıldız arasında kırmızı renkli donuk ve durgun bir yıldızı arayınız. Kolayca seçersiniz: İşte bu kırmızı yıldız eskiden Merih dediğimiz Mars'tır. Akşamları güneş battıktan sonra ve sabahları doğmadan önce gökyüzünün batı ve doğu taraflarında görülen iri beyaz ve pırıl pırıl ışıldayan yıldız da eskiden Zühre dediğimiz Venüstür. Bunlar bizim en yakın feza komşularımızdır. Ama aramızda milyonlarca kilometrelik mesafe vardır.

Bazı bilginlerin Aydan sonra gidileceğini söyledikleri plânetler bu ikisidir.

A. B.

★

TARLA CADISI

— Başı 45. sayfada —

ka yapacağını söylüyordu. En çok ne zaman şaşırdı biliyor musunuz? Bostan Cadısı ona sarılıp:

— Ben zaten seni çok severim, ne kadar güzel, ne kadar süslü ne kadar güler yüzlüsündür, deyince şaşkınlıktan az kaldı üstünde oturduğu ağaç kütüğünden şap diye yere düşecekti. Yine de kendini toplayıp:

— Ne yapayım, ben herkes gibi çabuk arkadaş toplıyamıyorum, diye cevap verdi.

Cadılar hep bir ağızdan:

— Ne dedin, ne dedin? Biz senin arkadaşların değil miyiz? Bundan sonra her sabahki toplantılarımıza mutlaka geleceksin, diye bağrışarak elinden tuttukları gibi onu kaldırdılar ve ibriğin etrafında dönerek dans etmeğe başladılar. Tarla Cadısı artık mesuttu.

★

Yapı ve Kredi Bankasının İkramiyeli Aile Cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi edebilir.

★

— İkiz oğullarımın resmini çeker misiniz?

— Öbür çocuğunuz nerede?

— Hasta olduğu için gelemedi. Ama bunu iki defa çek, aynı şey olur.

DAĞLARA SESLENİŞ

Bir gün size geleceğim dağlar,
Atlayıp atıma.
Rüzgârlarınız saçlarımı dağıtsın varsın
Dumanlarınız başıma çöksün
Ve kartallarınız dolaşsın üstümde
Korkmadan.
En yücenize çıkacağım
Oradan yurdumun ırmaklarına,
Köylerine, şehirlerine
Doya doya bakacağım...
Bir gün mutlaka
Size geleceğim dumanlı dağlar.

Hasan Latif SARIYÜCE

(KİM BİLİYOR?) un cevabı:

1 — Amasya, 2 — Kanuni Sultan Süleyman, 3 — Mısır'da, 4 — Kasım 1928 de, 5 — (ğ) harfi, 6 — Norveç, 7 — Mozart, 8 — At, 9 — Çiçekten çiçeğe bitki tozu taşıyarak bitkilerin üremesine yararlar.

★

SICAK SU KAYNAKLARI

Dünya kabuğu içine inildikçe sıcaklığın arttığını gösteren bir hâdise vardır, o da derin tabakalar arasından geçerek gelen sıcak sulardır. Bu sıcaklık sebebiyle içinden geçtikleri kayaları eritebilen bu sular çok zaman birçok madenleri beraber taşırlar. Bu yönden bunlara maden suları da denir. Bazısı yanardağ püskürmeleri tesiriyle meydana gelir, fakat hangilerinin püskürmelerle olduklarını ayırt etmek güçtür. Yalnız bileşimlerinde karbon gazı veya kükürtlü gazlar varsa bunların volkan tesirinden ileri geldiklerine şüphe kalmaz. Bursa ilimiz kaplıcaları ile meşhurdur.

★ ★ ★ ★ ★ YARIŞMAMIZDA DERECE ALAN MASALLARDAN BİRİ ★ ★ ★ ★ ★

Hasırcı Padişah

BİR varmış bir yokmuş, eski zamanda bir padişah varmış. Bir gün padişah kıyafetini değiştirerek memleketi gezip görmeğe çıkmış. Yolda Ahmet Ağa adında bir ihtiyara rastgelmiş. Selâm verip beraberce yürümeğe başlamışlar. Yolda bir buğday tarlası gören padişah ihtiyara :

— Ahmet Ağa, bu buğday yenmiş midir, yenmemiş midir? diye sormuş.

İhtiyar gülerek :

— İlâhi adam, yenmiş olur mu? Görmüyor musun başakları üstünde duruyor, demiş.

Biraz daha yürümüşler. Bir yokuşa tırmanmışlar. Yokuşta padişah Ahmet Ağaya dönerek :

— Ya sen benim sırtıma bin yahut ben senin sırtına bineyim, demiş.

İhtiyar Ahmet Ağa :

— Be adam ben yalnız zor çıkıyorum bu yokuşu, nerede kaldı ki, seni taşıyayım, demiş ve yokuşu da böyle konuşarak çıkmışlar.

Düze çıkınca bu sefer bir türbe görmüşler. Yine padişah Ahmet Ağaya türbede yatanın tamamen ölüp ölmediğini sormuş. Ahmet Ağa gülerek :

— Tabii ölmüştür, demiş, mezarda şimdi kemikleri bile kalmamıştır, demiş.

Biraz daha yürüdükten sonra Ahmet Ağanın köyüne gelmişler. Ahmet Ağa padişahı evine misafir etmiş. Adamcağız kimin nesi olduğunu bilmediği misafirini ağırlamak için çalışırken bir taraftan da yolda sorduğu sözleri düşünerek kendi kendine :

— Bu adam mutlaka delidir, diye söyleniyormuş.

Babasının bu dalgınlığını gören Ahmet Ağanın kızı babasına :

— Nen var babacığım? Bugün pek dalgınsın, demiş.

Ahmet Ağa kızına dönerek yolda padişahın sorduğu üç suali tekrarlayınca kızı :

— İlâhi baba, demiş, bunu bilmiyecek ne var. Tarladaki buğday sahibinin borçlu olup olmadığını, eğer borçlu ise pek tabii buğdayın yenmiş sayılacağını gösterir. Yokuşta birbirinizin sırtına binmeğe gelince, konuşa konuşa gitmek sırta binmiş kadar insanı dinlendirir. Türbedeki ölünün de hayatta iyilikleri varsa ölmediğini, aksi takdirde tamamen ölmüş sayılacağı mânasına geldiğini söyleyince, Ahmet Ağa gülerek misafirinin yanına gitmiş ve yoldaki suallerin cevabını vermiş. Bunun üzerine Padişah, Ahmet Ağaya, «Evde kaç kişi var?» diye sormuş.

— Kızımla beraber oturuyorum.

Padişah o zaman :

— Demek bu suallerin cevabını kızın verdi, demiş ve Allahın emriyle Ahmet Ağadan kızını istemiş.

Ahmet Ağa bu evlenme teklifini söyleyince kızı misafirin ne iş yaptığını sormuş. Adamcağız durumu bildirince, Padişah:

— Ben padişahım, demiş.

Ahmet Ağa koşarak kızına misafirin padişah olduğunu bildirmiş. Kız :

— Bana ne, sanatı nedir diye sor, demiş.

Padişah yalnız padişah olduğunu ve hiçbir sanat sahibi olmadığını söylemiş.

Kız mutlaka bir sanat öğrenmesini istemiş. Bunun üzerine en kolay gördüğü hasırcılığı öğrenmiş. Padişah ile fakir kız kırk gün kırk gece dillere destan olan düğünlerini yapmışlar ve muratlarına ermişler.

Gel zaman git zaman bir gün komşu yabancı bir devlet ile aralarında bir harb çıkmış. Ve bu savaşta padişah esir olmuş. Bir zindana atılmış. Zındanda sıkılan padişah hasır örmeğe başlamış. Bu sırada işlediği hasırlara bulunduğu zindanın isim ve haritasını işlemiş. Her nasılsa bunlardan birini bir kervancı ile kendi ülkesine geçirmeğe muvaffak olmuş. Hasırın üzerinde haritayı gören vezirleri hemen tedbir alarak bir gece komşu devlete baskın yapmışlar ve padişahlarını kurtarmışlar.

Ülkesine dönen padişah ilk iş olarak karısına minnetlerini sunmuş ve :

— Eğer sen bana hasır örmesini öğretmeseydin, ben de bugün kurtulamazdım, demiş.

Gaziantep — Asaf Kayaman

★ ★

AVCI DAYININ MACERALARI

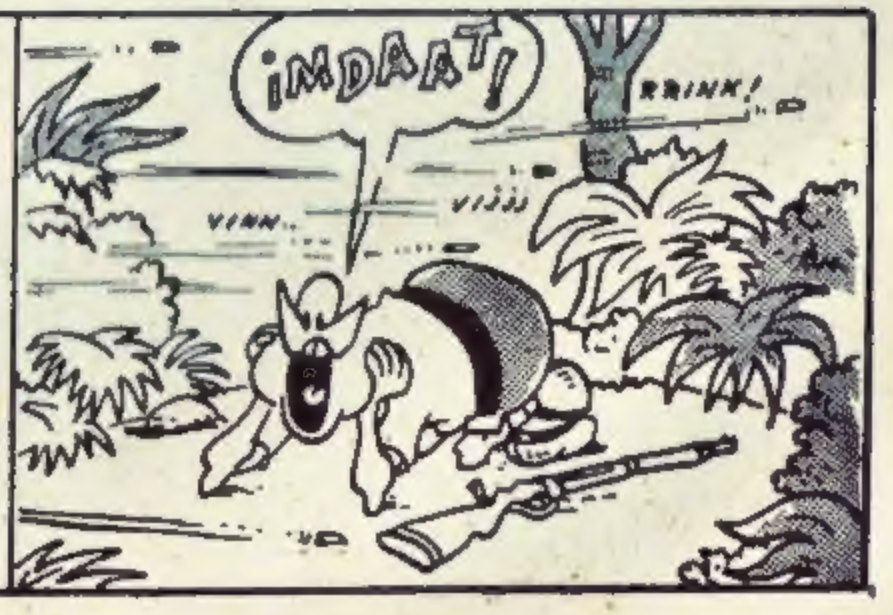

Nasrettin Hoca

İBR. ERSARAÇ

Hocanın elinde bir butla geldiğini görünce karısı çok sevindi. Hoca «Şunu güzelce pişir de akşama yiyelim» dedi.

Ama öğleyin eve kadın misafirler geldi, et onlara kısmet oldu; gülüşe konuşa yiyip bitirdiler.

Akşam sofrada Hoca: «Hanım, getir şu eti, ilkin onu yiyelim!» Karısı: «Ah efendi, hınzır kedi butu kaptı, yedi. Yetişip kurtaramadım.»

«Ya öyle mi? Buraya gel bakayım, Tekir. Bir tartayım seni...»

«Hanım but bir buçuk okka idi. Bu da tam okadar, eğer bu kedi ise but nerede? Yok but'sa kedi nerede?»

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.